

Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí

Občiansky kompas

Orgány verejnej moci, ktoré rozhodujú o právach a právom chránených záujmoch, napr. v konaniach týkajúcich sa životného prostredia či v stavebnom konaní, postupujú popri špeciálnych zákonoch podľa všeobecného predpisu stanovujúceho základné pravidlá ich postupu – podľa Správneho poriadku. **Táto príručka vám poskytne informácie o základných pravidlách postupu štátnych orgánov či obcí v správnom konaní, ako aj o právach, povinnostiach či opravných prostriedkoch, ktoré máte ako účastník konania.** (Manuál bol aktualizovaný v novembri 2021)

[Chcem podporiť občiansky kompas, aby slúžil všetkým](#)

Základný manuál

Všeobecne o správnom konaní

Ak sa chceme baviť o spôsoboch, akými sa dá napr. ovplyvniť ochrana životného prostredia v konaniach pred štátnymi orgánmi, ktorých rozhodovanie sa ochrany životného prostredia dotýka, je dôležité vedieť na základe akých pravidiel sa tieto konania vedú. V tejto súvislosti je veľmi dôležité poukázať na zákon č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní (správny poriadok) (ďalej len „správny poriadok“), ktorý obsahuje všeobecnú úpravu pravidiel a postupov pre konania, ktoré vedú štátne orgány a obce pri prenesenom výkone štátnej správy, napr. pri stavebnom konaní. Tieto konania sa nazývajú správnymi konaniami. Štátne orgány a obce, ak majú právomoc rozhodovať vo veciach, väčšinou postupujú podľa správneho poriadku.

Význam správneho poriadku

Správny poriadok upravuje všeobecné procesné pravidlá pre správne konania, ktoré platia pre všetky štátne (alebo správne) orgány, ktoré v správnych konaniach rozhodujú. Podľa definície, uvedenej v ustanovení § 1 správneho poriadku, sa správny poriadok vzťahuje „na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak“. Keďže správne orgány vystupujú v roli toho, kto rozhoduje právne záväzným spôsobom o právach, povinnostiach, alebo právom chránených záujmoch, je veľmi dôležité, aby bol jednoznačne a jasne stanovený postup a pravidlá, ako má správny orgán pri svojom rozhodovaní postupovať. Ak by takéto pravidlá v zákone stanovené neboli, správny orgán, ako zástupca štátu, by mohol pri svojom rozhodovaní postupovať svojvoľne, napr. takým spôsobom, ktorým by porušoval práva dotknutých osôb, alebo im ich neumožnil dostatočným spôsobom hájiť.

Napr. ak by správnym poriadkom nebola stanovená lehota na odvolanie voči rozhodnutiu správneho orgánu (ktorá je stanovená na 15 dní) a stanovenie tejto lehoty by bolo ponechané na správny orgán, ten by ju mohol, v extrémnej situácii, stanoviť na 1 deň. Účastník konania by tak nemal dostatok času na vypracovanie dôkladného odvolania voči rozhodnutiu, čím by mu bolo jeho právo podať odvolanie v podstate zmarené. Vzhľadom k tomu, že správny orgán môže postupovať len na základe zákona a správny poriadok stanovuje lehotu na odvolanie na 15 dní, musí ju správny orgán dodržať a účastník konania tak môže svoje práva hájiť efektívnym spôsobom.

Správny poriadok nie je možné využívať bez toho, aby bolo jasné, o čom, teda o akých konkrétnych skutočnostiach a v akej oblasti, sa rozhoduje. Na to slúžia osobitné právne predpisy, ktoré stanovujú, čoho konkrétne sa správne konanie dotýka. Správny poriadok tak určuje formu, akou sa rozhoduje, a osobitný predpis stanovuje presný obsah toho, o čom sa rozhoduje. Osobitný predpis zároveň môže obsahovať aj špecifiká správneho konania, ktoré sa uplatňujú len v správnych konaniach podľa tohto osobitného predpisu.

Napr. zákon o ochrane prírody sa používa v prípadoch, v ktorých je na nejakú činnosť potrebné povolenie podľa tohto zákona (napr. na usmrtenie chráneného živočícha je potrebné udelenie výnimky a rozhodnutie o udelení tejto výnimky je vydávané v správnom konaní na žiadosť toho, kto chce chráneného živočícha usmrtiť). Zákon o ochrane prírody zároveň vo svojej šiestej časti upravuje niektoré odchylnosti, v porovnaní so všeobecným správnym poriadkom.

O čom sa rozhoduje

Ako už bolo povedané vyššie, správny orgán rozhoduje v správnom konaní o právach, povinnostiach alebo právom chránených záujmoch fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy.

To, čo si pod týmito všeobecnými výrazmi môžeme predstaviť, je zadefinované v osobitných predpisoch, ktoré upravujú konkrétnu vecnú problematiku a stanovujú konkrétne práva a povinnosti, príp. právom chránené záujmy, o ktorých správny orgán rozhoduje. Napríklad ak nejaká fyzická osoba vlastní pozemok, na ktorom sa nachádzajú ložiská štrku, a chce tieto ložiská ťažiť ako legitímne využívanie a zveľaďovanie svojho vlastníctva, bude príslušný správny orgán (v tomto prípade banský úrad) rozhodovať o:

- práve fyzickej osoby (v načrtnutom prípade sa jedná o právo využívať svoje vlastníctvo),
- povinnosti fyzickej osoby (v načrtnutom prípade sa jedná o povinnosti stanovené zákonom, ktoré sa musia pri ťažbe štrku dodržiavať, napr. aby nedošlo k ohrozeniu bezpečnosti),
- právom chránenom záujme (v načrtnutom prípade sa jedná o právom chránený záujem štátu na racionálnom využívaní nerastného bohatstva, o ktorom sa rozhoduje).

Kto rozhoduje

Už bola spomenutá úloha správnych orgánov, ktoré v správnych konaniach rozhodujú. Správny orgán je ten zástupca štátu, ktorému štát zveril do jeho právomoci rozhodovať vo vymedzenej oblasti verejnej správy o právach, povinnostiach a právom chránených záujmoch, a to autoritatívnym spôsobom. Jeho právoplatné rozhodnutia sú pre dotknuté osoby záväzné a zároveň sú štátom vynútiteľné.

To, ktorý konkrétny správny orgán rozhoduje v konkrétnej oblasti verejnej správy, stanovujú osobitné zákony. Na to, aby sme sa mohli dozvedieť, ktorý správny orgán je ten, ktorý v konkrétnom prípade rozhoduje, je teda potrebné poznať príslušný zákon, kde je stanovené, ktorý konkrétny správny orgán v danej oblasti štátnej správy rozhoduje.

Napr. v prípade, ak sa chceme dozvedieť, ktorý správny orgán rozhoduje vo veciach štátnej správy na úseku lesného hospodárstva, je potrebné, aby existoval zákon, ktorý danú problematiku upravuje. Tým je v tomto prípade zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch. V jeho dvanástom diele s názvom „Štátna správa lesného hospodárstva a štátny dozor v lesoch“ sa dozvieme, že úlohu orgánov štátnej správy na úseku lesného hospodárstva vykonávajú

Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Okresný úrad v sídle kraja a okresný úrad. Nájde tam aj rozdelenie ich právomocí a príslušnosti. Napr. okresný úrad rozhoduje vo veciach, ktoré patria do jeho okresu (tzv. miestna príslušnosť), v tých správnych konaniach, ktoré sú vymenované v ustanovení § 60 zákona o lesoch (tzv. vecná príslušnosť). Ak napr. chceme vyhlásiť nejaký pozemok za lesný pozemok v okrese Poprad, bude o tomto vyhlásení rozhodovať okresný úrad v Poprade, a to na základe § 60 ods. 1 písm. a) zákona o lesoch.

Ako sa rozhoduje

Vzhľadom k tomu, že správny orgán je ten, ktorý v správnom konaní autoritatívnym a mocenským spôsobom rozhoduje, je samozrejmé, že správny orgán zároveň správne konanie vedie a najmä na ňom závisí, akým spôsobom bude konanie prebiehať.

Pri vedení konania správny orgán musí postupovať zákonným spôsobom, teda v súlade so správnym poriadkom (a osobitnými právnymi predpismi, v rámci konkrétnej oblasti). Ideová línia, akými princípmi sa správny orgán musí pri svojom rozhodovaní a vedení konania riadiť, je vymedzená v tzv. základných zásadách správneho konania definovaných v ustanovení § 3 správneho poriadku.

Prvá zásada („Správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb, a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností,“) hovorí o povinnosti správnych orgánov postupovať v správnom konaní zákonným spôsobom a to tak, aby naplňali ten účel, na ktorý si ich štát zriadil – teda zabezpečovali ochranu právom chránených záujmov v tej oblasti štátnej správy, na ktorú sa vzťahuje ich pôsobnosť.

Druhá zásada („Správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu“) hovorí o tom, akým spôsobom musí správny úrad pristupovať k účastníkom konania, teda k tým osobám, o ktorých právach či povinnostiach rozhoduje. Z jej obsahu je zrejmé, že správny úrad musí k účastníkovi konania pristupovať ako k subjektu, ktorého sa jeho rozhodnutie priamo dotkne, ktorý je v inom postavení ako správny orgán, a ktorý musí mať možnosť svoje práva aktívne hájiť, aj s pomocou správneho orgánu.

V tretej zásade („Správne orgány sú povinné svedomito a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybaviť ju včas a bez zbytočných prietahov, a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správnenému vybaveniu veci. Ak to povaha veci pripúšťa, má sa správny orgán vždy pokúsiť o jej zmierne vybavenie. Správne orgány dbajú na to, aby konanie prebiehalo hospodárne a bez zbytočného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb“) sa hovorí o svedomitom prístupe správneho orgánu, ktorý by mal byť uplatňovaný vo vzťahu k dĺžke konania a vo vzťahu k zodpovednosti za vybavenie veci, o ktorej sa má rozhodnúť.

V štvrtej zásade („Rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Správne orgány dbajú o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely“) je uvedené, že na rozhodnutie správneho orgánu je potrebné previesť také dokazovanie vo veci, aké povedie k objektívnemu

rozhodnutiu. Zásada zároveň poukazuje na nutnosť neodchyľovať sa od zabehnutej praxe pri rozhodovaní, ak na to nie je relevantný a odôvodnený dôvod.

Piata zásada („Správne orgány sú povinné na úradnej tabuli správneho orgánu, na svojom webovom sídle, ak ho majú zriadené alebo, prípadne aj iným vhodným spôsobom zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti alebo o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Pritom sú povinné ochraňovať práva a právom chránené záujmy účastníkov konania a iných osôb. Úradná tabuľa správneho orgánu musí byť nepretržite prístupná verejnosti“) hovorí o tom, ako by mal správny orgán vystupovať vo vzťahu k verejnosti navonok, ako by mal informovať o svojej činnosti, aby sa o nej verejnosť mohla dozvedieť a tí, ktorých sa rozhodovanie dotýka, mali reálnu možnosť si svoje práva pred správnym orgánom uplatniť a hájiť.

Samozrejme, zásady správneho konania sú v ďalších ustanoveniach správneho poriadku konkretizované a rozvinuté do konkrétnych povinností, postupov, lehôt na uskutočnenie správneho úkonu a podobne, ktoré musí správny orgán dodržiavať, pričom však vždy musí vychádzať z toho, čo mu o spôsobe jeho postupov hovoria zásady správneho konania. To, že to nie sú len nejaké frázy, už viackrát potvrdili svojimi rozhodnutiami aj súdy, ktoré pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu zrušili niektoré rozhodnutia z dôvodu, že postup správneho orgánu odporoval zásadám správneho konania.

Priebeh správneho konania

Správne konanie môže začať dvoma spôsobmi - na návrh účastníka konania alebo z podnetu správneho orgánu (tzv. z úradnej povinnosti). V tejto súvislosti je potrebné vedieť, že konanie, ktoré začína na návrh účastníka konania, začína v deň, kedy došlo k doručeniu tohto návrhu správneho orgánu. Konanie, ktoré začína z podnetu správneho orgánu, je zahájené v deň, kedy bol účastníkovi konania doručený prvý úkon vykonaný správnym orgánom vo veci.

Konanie, ktoré začína na návrh účastníka konania, je typicky konaním, kde účastník konania potrebuje na výkon svojich práv rozhodnutie správneho orgánu, aby bol výkon jeho práv v súlade so zákonom. Príkladom môže byť stavebné konanie, kde na postavenie stavby je potrebné stavebné povolenie vydané stavebným úradom. Postavenie napr. rodinného domu na pozemku patriacemu stavebníkovi je bezpochyby využívaním vlastníckeho práva, avšak aby jeho výkon bol v súlade so zákonom, je potrebné vydanie stavebného povolenia.

Konanie, ktoré začína na podnet správneho orgánu, je naopak typicky konaním, keď správny orgán musí takéto konanie zahájiť z úradnej povinnosti, aby mohol chrániť právom chránené záujmy, na ochranu ktorých ho štát zriadil. Typickým príkladom môže byť správne konanie, v ktorom je štátny orgán ochrany prírody a krajiny povinný zahájiť konanie, výsledkom ktorého je obmedzenie a zákaz činnosti, ktorou hrozí poškodenie prírody.

Správne konanie by malo prebiehať čo najrýchlejšie a zásada je, že **správne orgány by mali rozhodovať bezodkladne**. V prípade, že to nie je možné, tak rozhodnutie by malo byť vydané v správnom poriadkom stanovenej lehote 30 dní. Toto je všeobecná lehota, stanovená správnym poriadkom, ktorá však môže byť z rôznych dôvodov zákonným spôsobom predĺžená. Jej dodržanie závisí na hospodárnosti postupu správneho orgánu, avšak rovnako na aktivite účastníka konania. Správny poriadok umožňuje túto lehotu predĺžiť, a to v „zvlášť zložitých prípadoch“ na dobu 60 dní. Ak ani v tejto lehote nie je možné z objektívnych príčin

rozhodnúť, o ďalšom predĺžení tejto lehoty rozhoduje nadriadený správny orgán. Je dôležité vedieť, že na predĺženie lehoty musí byť účastník konania vopred upozornený, aj s uvedením dôvodov predĺženia.

Správny orgán môže vo vymedzených prípadoch konanie **prerušiť**, v tom prípade sa lehota na vydanie rozhodnutia prerušuje a lehota na vydanie rozhodnutia sa predlžuje o dobu, na ktorú sa konanie prerušilo. Jedná sa o nasledovné prípady:

- ak sa začalo konanie o predbežnej otázke (predbežnou otázkou je chápaná skutočnosť, o ktorej rozhoduje iný správny orgán a vyriešenie tejto otázky je nevyhnutné na vydanie rozhodnutia v danom správnom konaní),
- ak bol účastník konania vyzvaný, aby odstránil nedostatky podania v stanovenej lehote (toto je možné v prípade, ak účastník podá návrh na začatie konania, avšak tento návrh neobsahuje tie skutočnosti, ktoré správny orgán potrebuje na svoje rozhodnutie),
- ak účastník konania nie je v konaní zastúpený zákonným zástupcom, v prípade ak ho má mať,
- ak sa na tom všetci účastníci konania dohodnú a z dôležitých dôvodov to navrhnu (v tomto prípade sa však môže konanie prerušiť maximálne na 30 dní),
- ak to stanovuje iný, osobitný zákon.

Vzhľadom k tomu, že lehota na vydanie rozhodnutia určená správnym poriadkom môže byť modifikovaná osobitnými predpismi, môže sa stať, že v niektorých prípadoch bude táto lehota dlhšia. Napr. v konaní o vydanie súhlasu na prevádzkovanie zoologickej záhrady, bez ktorého nie je prevádzka zoologickej záhrady možná, stanovuje zákon o ochrane prírody špeciálnu lehotu 90 dní na vydanie súhlasu.

V prípade, ak sa správny orgán, vo svojom rozhodovaní neriadi **povinnosťou dodržiavať stanovené lehoty**, príp. tieto lehoty nie sú predĺžené v súlade so správnym poriadkom, účastník konania by mal využiť tzv. opatrenie proti nečinnosti a to tak, že upovedomí nadriadený správny orgán o nečinnosti. Nadriadený správny orgán má v takomto prípade právomoc rozhodnúť v danej veci sám.

Na druhej strane, správny orgán zo závažných dôvodov odpustí zmeškanie lehoty účastníkom konania, ak o to účastník konania požiada do 15 dní odo dňa, keď pominula príčina zmeškania, a ak v tej istej lehote urobí zmeškaný úkon. Správny orgán môže tejto žiadosti priznať odkladný účinok. Zmeškanie lehoty však nemožno odpustiť, ak odo dňa, keď sa mal úkon urobiť, uplynul jeden rok. Proti rozhodnutiu o návrhu na odpustenie zmeškanej lehoty sa nemožno odvolať.

Počítanie lehôt

Pre včasné vykonanie administratívno-právneho úkonu je dôležité tiež poznať pravidlá počítania lehôt, ktoré stanovuje správny poriadok.

Do lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, kedy došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Prvým dňom lehoty je preto vždy prvý kalendárny deň nasledujúci po skutočnosti určujúcej začiatok lehoty (napr. ak ste obdržali rozhodnutie v stredu 1. marca., lehota na podanie odvolanie začne plynúť vo štvrtok 2. marca).

Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak

taký deň v mesiaci nie je, končí sa lehota posledným dňom mesiaca (napr. ak ste dostali povolenie na činnosť na obdobie jedného roka so začiatkom od 1. marca 2021, posledný deň, kedy budete môcť vykonávať predmetnú činnosť, bude 1. marec 2022. Ak by ročná lehota začala plynúť 29. februára 2021, skončí 28. februára 2022). Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo na deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň (tzn. ak by posledný deň lehoty na podanie odvolania pripadol na sobotu, odvolanie môžete podať aj najbližší pondelok a lehota bude dodržaná). Je dôležité však upozorniť, že ak lehota nie je určená vyslovene podľa pracovných dní, do plynutia lehoty sa zaratávajú aj voľné dni a dni pracovného pokoja (ak nie sú posledným dňom lehoty).

Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty podanie podá na vecne a miestne príslušnom správnom orgáne alebo ak sa podanie odovzdá na poštovú prepravu (stačí teda podanie v posledný deň podať na poštovú prepravu, nie je potrebné, aby bolo v daný deň aj doručené).

Podklady rozhodnutia

Priebeh samotného konania je v rukách správneho orgánu a v zásade by mal smerovať k jednému – k zhromaždeniu dostatočného množstva použiteľných podkladov, na základe ktorých by správny orgán dokázal objektívne a správne rozhodnúť. K tomuto účelu má správny orgán viacero prostriedkov, ktoré môže v priebehu konania využiť, v súlade so správnym poriadkom. Je na úvahe správneho orgánu, aké prostriedky na zabezpečenie dostatočného získania podkladov na rozhodnutie zvolí.

Podklady k vydaniu správneho rozhodnutia môže správny orgán získať nasledovnými spôsobmi:

- návrh účastníka konania na jeho zahájenie – už z návrhu na začatie konania by mali vyplývať niektoré podklady na rozhodnutie. V osobitných predpisoch je mnohokrát upravené, čo musí návrh na začatie konania obsahovať a čo je účastník k návrhu povinný priložiť,
- dôkazy, pripomienky, vyjadrenia a iné skutočnosti predložené účastníkmi konania v jeho priebehu – účastník konania má právo v priebehu konania predkladať svoje pripomienky, návrhy, dôkazy, ktoré správny orgán musí pri svojom rozhodovaní vziať do úvahy,
- ústne pojednávanie – v prípade, ak to je vhodné, môže správny orgán nariadiť ústne pojednávanie, na ktoré zvolá účastníkov konania, príp. ďalšie osoby, za účelom objasnenia skutočností podstatných pre vydanie správneho rozhodnutia,
- dokazovanie – správny poriadok umožňuje využitie viacerých dôkazných prostriedkov, na základe ktorých môže správny orgán získať podklady potrebné k svojmu rozhodnutiu, pričom vykonanie týchto dôkazov sa môže udiť z jeho vlastnej iniciatívy alebo na základe návrhu účastníka konania. Jedná sa o využitie znaleckých posudkov, miestnej ohliadky, o využitie informácií, ktorými disponujú iné štátne orgány, dôkazných listín, vypočutie svedkov a podobne.

Správny poriadok stanovuje povinnosť správneho orgánu **zistiť presne a úplne skutočný stav** prejednávanej veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie za použitia uvedených prostriedkov, pričom správny orgán nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania, ale ak to uzná za vhodné, môže podklady získavať aj na základe vlastnej úvahy. Na dokazovanie je možné použiť všetky prostriedky, ktorými je možné zistiť a objasniť skutočný stav veci (teda aj iné, než vymenované, v závislosti od konkrétnych skutočností v danom správnom konaní), ktoré však musia byť v súlade s právnymi predpismi.

Spôsob akým prebieha hodnotenie dôkazov vychádza rovnako zo správneho poriadku, správny orgán postupuje pri hodnotení dôkazov podľa svojej úvahy, pričom každý dôkaz hodnotí jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Vykonané dôkazy a ich hodnotenie musia odrážať reálny stav vecí, nie je napr. možné, aby správny orgán účelovo „vynechal“ niektorý z podstatných podkladov rozhodnutia, ktorý popiera iný z vykonaných dôkazov, len aby sa s týmto dôkazom nemusel v rozhodnutí vysporiadať. Nie je potreba dokazovať tie skutočnosti, ktoré sú všeobecne známe, alebo ktoré sú známe správnomu orgánu z jeho úradnej činnosti.

Doručovanie písomností

V správnom konaní sú veľmi dôležité pravidlá, ktoré upravujú spôsob **doručovania** dôležitých písomností (ako je napr. návrh na začatie konania, vyjadrenie sa k vykonaným, alebo navrhovaným dôkazom, rozhodnutie, odvolanie voči rozhodnutiu, atď.). Správny poriadok upravuje, ktoré písomnosti sa musia doručiť do vlastných rúk účastníka konania, ako sa postupuje v prípade, ak adresát nie je zastihnutý, alebo ak písomnosť neprevezme.

Dôležité sú aj pravidlá, v ktorých prípadoch sa **doručuje tzv. verejnou vyhláškou**. V prípade doručenia verejnou vyhláškou účastník konania nedostane rozhodnutie priamo do svojej poštovej schránky, ale vyvesí sa na určitú dobu (spravidla na 15 dní) na úradnej tabuli a po uplynutí tejto doby sa rozhodnutie považuje za doručené. Pre účastníka konania je dôležité vedieť, v akých prípadoch sa rozhodnutie doručuje verejnou vyhláškou, aby vedel, akým spôsobom sa k tomuto rozhodnutiu dostane a kedy mu začína plynúť lehota na odvolanie. Doručenie verejnou vyhláškou sa využíva v prípade, ak účastníci konania nie sú známi, alebo v prípade, ak sa konanie týka väčšieho množstva účastníkov konania. Napr. podľa stavebného zákona sa doručenie územného rozhodnutia verejnou vyhláškou použije v prípade, ak sa rozhoduje o umiestnení líniovej stavby, keďže takéto konanie môže mať aj stovky účastníkov a z ekonomického i administratívneho hľadiska by nebolo veľmi hospodárne doručovať ho jednotlivo všetkým účastníkom územného konania.

Poznať pravidlá, na základe ktorých sa doručuje, je dôležité z dôvodu plynutia lehôt, pretože tie sa počítajú odo dňa, keď došlo k doručeniu písomnosti. Napr. lehota na podanie odvolania je 15 dní od doručenia rozhodnutia všetkým účastníkom konania a začína bežať odo dňa, keď bolo rozhodnutie doručené poslednému účastníkovi konania.

Zastavenie konania

Správne konanie sa nemusí vždy skončiť rozhodnutím. Správny poriadok pozná dôvody, kedy správny orgán musí konanie zastaviť a konanie sa tým ukončí bez vydania rozhodnutia.

Zastavenie konania znamená, že z dôvodu existencie nejakej prekážky, ktorá je v zákone uvedená, nie je možné v správnom konaní pokračovať a ukončiť ho vydaním rozhodnutia. V prípade, ak takáto prekážka nastane, je správny orgán povinný konanie zastaviť.

Správne konanie sa zastaví z nasledovných dôvodov:

- ak správny orgán zistí, že ten, kto podal návrh na začatie konania, nie je účastníkom konania a nejde o konanie, ktoré môže začať správny orgán,
- ak účastník konania vzal svoj návrh na začatie konania späť a konanie sa netýka iného účastníka konania alebo ostatní účastníci konania súhlasia so späťvzatím návrhu a nejde o konanie, ktoré môže začať správny orgán,
- ak účastník konania zomrel, bol vyhlásený za mŕtveho alebo zanikol bez právneho nástupcu a konanie sa týkalo len tohto účastníka konania,

- ak účastník konania na výzvu správneho orgánu v určenej lehote neodstránil nedostatky svojho podania a bol o možnosti zastavenia konania poučený,
- ak správny orgán zistí, že nie je príslušným na konanie a vec nemožno postúpiť príslušnému orgánu,
- ak správny orgán zistí, že vo veci už začal konať iný príslušný správny orgán, ak sa správne orgány nedohodli inak,
- ak správny orgán zistí, že pred podaním návrhu vo veci začal konať súd, ak osobitný zákon neustanovuje inak,
- odpadol dôvod konania začatého na podnet správneho orgánu,
- ak sa v tej istej veci právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil,
- ak tak ustanoví osobitný zákon.

Administratívny spis

Veľmi dôležitou skutočnosťou, o ktorej je potrebné sa zmieniť, je **administratívny spis**. Každý správny orgán je povinný viesť pri každom konaní tzv. administratívny spis, ktorý obsahuje všetky podstatné skutočnosti súvisiace s konkrétnym správnym konaním. Súčasťou spisového materiálu tak je napr. návrh na začatie konania, vyjadrenia účastníkov konania, zápisnica z ústneho pojednávania, zápisnica z miestnej ohliadky, znalecké posudky, vyjadrenie iných dotknutých orgánov štátnej správy, vykonané dôkazy, procesné rozhodnutia vo veci, a podobne. Každý spis má svoje osobitné označenie (spisová značka), ktorým je možné daný spis identifikovať.

Všetko, čo je pre dané správne konanie dôležité, by malo byť obsahom administratívneho spisu. Administratívny spis by mal obsahovať všetky podklady a podstatné skutočnosti, ktoré správny orgán využije pre vydanie rozhodnutia. Je preto nesmierne dôležité vedieť, že obsah spisu nie je tajný, ale každý účastník konania má právo do neho nahliadnuť a robiť si z neho výpisy, odpisy, alebo fotokópie. Rovnako je dôležité dohliadnuť na to, aby každý podklad, ktorý účastník konania považuje pre vydanie rozhodnutia za dôležitý, bol v spise zaevidovaný.

Obsah administratívneho spisu by ideálne mal odzrkadľovať to, akým spôsobom dospel správny orgán k správne rozhodnutiu, aké podklady na rozhodnutie použil a prečo. Zhrnutím obsahu administratívneho spisu a postupu a spôsobu, ktorý správny orgán doviedol k vydaniu konkrétneho správneho rozhodnutia by malo byť samotné rozhodnutie, a najmä jeho odôvodnenie. V odôvodnení rozhodnutia by mali byť uvedené dôvody, prečo správny orgán použil na vydanie rozhodnutia tie podklady, ktoré použil, ako ich dal do logických vzájomných súvislostí, ako sa vyrovnal so skutočnosťami, ktoré sú v administratívnom spise uvedené, avšak ktoré na rozhodnutie nepoužil, a podobne.

Pre priebeh správneho konania sú dôležité aj **zápisnice** z vykonaných úkonov a pravidiel ich tvorby. Zápisnica sa spisuje vždy, ak sa jedná o ústne podania alebo o ďalšie dôležité úkony v správnom konaní, a to najmä o vykonaných dôkazoch (napr. o vykonaní miestnej ohliadky, o ústnom pojednávaní, o vyjadreniach účastníkov konania, ak nie sú vykonané v písomnej forme, atď.).

Zápisnicu spisuje správny orgán a musí z nej byť najmä zrejmé kto, kde a kedy konanie uskutočňoval, musí byť zrejмый predmet konania, ktoré osoby sa na ňom zúčastnili, akým spôsobom konanie prebiehalo, aké návrhy boli podané a aké opatrenia sa prijali, prípadne iné dôležité skutočnosti, ktoré sa pri vykonávaní úkonu, o ktorom sa zápisnica spisuje, vyskytli. V prípade, ak sa jedná o zápisnicu o hlasovaní, uvedie sa v nej aj výrok rozhodnutia a výsledok

hlasovania. Zápisnicu podpisujú po prečítaní všetky osoby, ktoré sa na konaní zúčastnili a zamestnanec (člen) správneho orgánu uskutočňujúceho konanie. Podpisom sa vyjadruje súhlas s obsahom zápisnice, je preto dôležité venovať jej obsahu náležitú pozornosť, či jej obsah skutočne odzrkadľuje priebeh prejednávanej veci. V prípade, ak niektorá zo zúčastnených osôb nesúhlasí s obsahom zápisnice, má právo odoprieť zápisnicu podpísať, pričom odopretie podpisu, dôvody tohto odopretia a námietky proti obsahu zápisnice sa v nej zaznamenajú. Po spísaní a podpísaní zápisnice by mal každý, kto sa prejednávaneho úkonu zúčastnil, dostať originál zápisnice do vlastných rúk.

Účastník správneho konania a zúčastnená osoba

V prechádzajúcom texte bol stručný popis toho, čo to je správne konanie, ako prebieha a kto v správnom konaní autoritatívne rozhoduje. Účastník správneho konania je v tomto vzorci ten, o kom sa rozhoduje, resp. ten o koho právach, povinnostiach alebo právom chránených záujmoch sa rozhoduje. Účastník správneho konania je ten, kto má na výsledku a rozhodnutí správneho konania právny a väčšinou aj osobný záujem, keďže rozhodnutie sa ho priamo dotýka. Účastník konania je zároveň ten, kto má právne možnosti, ako konanie a rozhodnutie ovplyvniť, ako v konaní obhajovať svoje záujmy a to na základe práv, ktoré mu v tejto súvislosti priznáva správny poriadok a iné zákonné predpisy. Na to, aby niekto mohol právne relevantným spôsobom ovplyvniť správne konanie, a najmä jeho výsledok premietnutý do rozhodnutia, je dôležité, aby postavenie účastníka konania získal (teda, aby naplnil definíciu účastníka konania podľa správneho poriadku).

Správny poriadok ustanovuje nasledovné okruhy možných účastníkov konania:

Účastníkom konania je ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať.

Správny poriadok v prvom rade určuje ako účastníka konania toho, o kom (o koho právach, povinnostiach, alebo právom chránených záujmoch) sa v danom správnom konaní rozhoduje. Typicky to je žiadateľ o vydanie nejakého povolenia, ktoré podlieha správne konaniu. Príkladom je žiadateľ o stavebné povolenie, ktorý je vlastníkom pozemku, na ktorom si chce postaviť rodinný dom. Účastníkom správneho konania o povolení stavby (stavebné konanie) je ten, o koho právach (právo na využívanie vlastníctva) sa bude v danom správnom konaní rozhodovať.

Účastníkom konania je aj ten, koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté.

Ďalším z okruhov možných účastníkov správneho konania je ten, o koho právach, povinnostiach alebo právom chránených záujmoch sa síce nebude priamo v danom správnom konaní rozhodovať, avšak bezpochyby dôjde k tomu, že jeho práva budú dotknuté. Napr. v súvislosti s prechádzajúcim príkladom účastníka stavebného konania bude podľa tejto definície účastníkom okrem žiadateľa o stavebné povolenie aj vlastník susedného pozemku, keďže je zrejmé, že novou povolenou stavbou bude dotknuté jeho právo na využívanie vlastníctva (napr. tým, že dôjde k zatieneniu jeho pozemku povolenou novou stavbou).

Účastníkom konania je ďalej aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.

Toto je špeciálny okruh účastníkov konania, pretože vo väčšine prípadov pôjde o subjekty, ktoré nebudú správnym orgánom za účastníka konkrétneho správneho konania považované, avšak tieto subjekty to budú tvrdiť, a to na základe svojho subjektívneho názoru. Je zrejmé, že

takýto typ účastníka konania sa musí do konania aktívne „nahlásiť“, pretože správny orgán ho v úvodnej fáze konania za účastníka považovať nebude. Tvrdenie o tom, že daný subjekt sa považuje za účastníka konania, by malo byť založené na objektívnych skutočnostiach, aj keď je na správnom orgáne, aby preukázal, že daný subjekt nebude rozhodnutím vo svojich právach dotknutý. V prípade, ak to správny orgán preukáže, vydá rozhodnutie o vylúčení tohto účastníka z konania.

Voči tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie a následne aj žalobu na súd a takto sa voči rozhodnutiu o vylúčení z konania brániť. Dotknutý subjekt je účastníkom konania až do okamihu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vylúčení z konania (v prípade podaného odvolania až do okamihu rozhodnutia o odvolaní z konania). Samozrejme, ak správny orgán uzná, že tento účastník bude skutočne na svojich právach dotknutý, musí k nemu pristupovať rovnako ako k ostatným účastníkom konania. V súvislosti s predchádzajúcim príkladom sa môže napr. vlastník pozemku, cez ktorý preteká potok využívaný na zavlažovanie, pričom tento potok rovnako preteká aj cez pozemok, kde sa žiada o povolenie na novú stavbu, prihlásiť do konania. Vlastník prvého z uvedených pozemkov sa prihlási do konania s tým, že má dôvodnú obavu, že bude stavebným povolením na svojich právach dotknutý, pretože odpadová voda môže byť vypúšťaná do potoka, ktorý on využíva na zavlažovanie. Na základe tohto tvrdenia sa vlastník tohto pozemku stáva účastníkom konania a je na správnom orgáne aby posúdil, či skutočne môže dôjsť k tvrdenému dotknutiu práv.

Účastníkom konania je nakoniec aj ten, komu osobitný zákon také postavenie priznáva

V prípade, ak niektorý z osobitných predpisov upravuje z nejakého dôvodu osobitný typ účastníka konania, je aj takýto subjekt účastníkom konania. Napr. podľa stavebného zákona je účastníkom stavebného konania aj osoba, ktorá vykonáva stavebný dozor.

Práva účastníka konania a jeho vplyv na vedenie a výsledok konania

Právami účastníka správneho konania rozumieme v správnom poriadku výslovne uvedené, prípadne z jeho ustanovení odvoditeľné a správnym poriadkom zaručené možnosti a oprávnenia účastníka správneho konania, ktoré má na to, aby v konaní dokázal účinne hájiť práva, ktoré mu prislúchajú. Správny orgán musí tieto práva rešpektovať, nesmie ich porušovať a musí umožniť ich efektívne vykonávanie. V prípade, ak sú práva účastníka konania postupom správneho orgánu porušené, je postup správneho orgánu nezákonný a rozhodnutie vydané takýmto nezákonným postupom je rovnako nezákonné. V takomto prípade sa účastník konania môže domáhať zrušenia takéhoto rozhodnutia v odvolacom konaní alebo následne podanou žalobou na súde.

Práva účastníka správneho konania sa do veľkej miery dajú vyvodiť zo základných zásad správneho konania, ktoré sú popísané vyššie. Základným právom účastníka konania je také vedenie správneho konania zo strany správneho orgánu, ktoré rešpektuje a riadi sa zásadami správneho konania. Inými slovami – adekvátnym napĺňaním základných zásad správneho konania dochádza zároveň k tomu, že práva účastníka konania sú zo strany správneho orgánu rešpektované.

Zo základných zásad správneho konania sa dajú vyvodiť nasledovné práva účastníka konania:

- právo na to, aby správne orgány postupovali v správnom konaní v súlade so zákonom a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- právo na maximálnu súčinnosť správneho orgánu s účastníkom konania, pri jeho priebehu,
- právo na hospodárne a svedomitie vedenie správneho konania zo strany správneho orgánu,

- právo na to, aby správny orgán vychádzal pri svojom rozhodovaní zo spoľahlivo zisteného stavu veci.

Správny poriadok zakotvuje aj **zásadu rovnosti** účastníkov konania. Každý účastník konania, bez ohľadu na to, z akého titulu sa účastníkom konania stal, má rovnaké práva a povinnosti ako všetci ostatní účastníci konania. Správny orgán tak nemôže robiť rozdiely napr. medzi tým, kto podá návrh na začatie konania a tým, kto sa do konania prihlási, pretože tvrdí, že jeho práva a právom chránené záujmy môžu byť vydaním rozhodnutia dotknuté.

V ďalších ustanoveniach správneho poriadku nájdeme jednotlivé práva účastníkov konania vymedzené konkrétnejším a jednoznačným spôsobom. Vždy je však potrebné vedieť, že pri uplatňovaní práv uvedených v jednotlivých ustanoveniach správneho poriadku je potrebné hľadiť na ich účel, ktorý je vymedzený v základných zásadách správneho konania. Práva účastníka konania by nemali byť správnym orgánom brané formálnym a bezobsažným spôsobom, ale tak, aby spĺňali svoj účel. Napr. súčinnosť správneho orgánu s účastníkom konania a jeho právo podať vyjadrenie k úkonu správneho orgánu nemôže prebiehať tak, že mu na takéto vyjadrenie dá lehotu jeden deň v čase Vianoc. Takéto chápanie práva účastníka na podanie vyjadrenia by bolo len jeho formálnym naplnením, pretože účel tohto práva by naplnený byť nemohol, keďže lehota jeden deň v čase Vianoc s najväčšou pravdepodobnosťou nebude dodržaná. Právo na podanie vyjadrenia tak síce formálne dodržané bude, avšak ostane bez svojho obsahu (vyjadrenie podané nebude).

Právo podať námietku zaujatosti (§ 10 správneho poriadku)

V prípade, ak má účastník konania podozrenie o tom, že zamestnanec správneho orgánu, ktorý sa zúčastňuje na rozhodovaní vo veci, je vo veci zaujatý, má právo podať voči nemu námietku zaujatosti. Zaujatosť sa posudzuje podľa pomeru zamestnanca správneho orgánu k prejednávanej veci, k účastníkom konania alebo ich zástupcom. O námietke zaujatosti rozhoduje najbližšie nadriadený vedúci zamestnanca správneho orgánu. V prípade, ak je o námietke zaujatosti rozhodnuté kladne, dotknutý zamestnanec správneho orgánu je z rozhodovania v danej veci vylúčený.

Právo na zastupovanie a právo na podanie spoločného podania viacerých účastníkov konania spoločne (§ 17)

Účastník konania má právo nechať sa zastupovať, a to i advokátom. K tomu je potrebná plná moc, ktorou účastník konania splnomocní svojho zástupcu na jeho zastupovanie. Môže tak urobiť pre všetky úkony týkajúce sa správneho konania, alebo len pre konkrétne vymedzený úkon. Plná moc môže byť v písomnej forme alebo sa môže vykonať ústne, a to vyhlásením do zápisnice.

V prípade, ak sa viacero účastníkov konania dohodne na spoločnom postupe a chce podať spoločné podanie, majú právo tak urobiť, majú však povinnosť si určiť zástupcu na doručovanie písomností.

Právo byť upovedomený o začatí konania (§ 18)

Účastník konania má právo byť upovedomený o začiatku konania. Toto právo sa samozrejme týka len tých účastníkov konania, ktorí sú správnemu orgánu známi (správny orgán tak zrejme neoznami začatie konania tým účastníkom konania, ktorí tvrdia, že ich práva alebo právom chránené záujmy budú rozhodnutím dotknuté, pretože ich nebude pri zahájení konania za účastníkov považovať. Títo účastníci konania musia do konania aktívne vstúpiť sami napr. tým, že písomne oznámia správnemu orgánu to, že sa cítia byť účastníkom konania s poukázaním na dôvody).

Právo na súčinnosť pri odstraňovaní nedostatkov podania (§ 19)

Správny orgán poskytuje svoju súčinnosť napr. tým, že v prípade, ak podanie účastníka konania nemá predpísané náležitosti (napr. z dôvodu neznalosti účastníka konania), je správny orgán povinný pomôcť účastníkovi konania odstrániť tieto nedostatky. Správny orgán má v tejto súvislosti možnosť vyzvať účastníka konania na doplnenie podania v určenej lehote a ak podanie doplnené nebude, môže toto konanie zastaviť.

Právo byť informovaný o postúpení podania na príslušný správny orgán (§ 20)

V prípade, ak je podanie účastníka konania adresované na správny orgán, ktorý nie je príslušný vo veci konať, tento je povinný ho postúpiť na príslušný správny orgán o čom musí účastníka konania informovať.

Právo byť prizvaný na ústne pojednávanie (§ 21)

Každý účastník konania má právo byť prizvaný na ústne pojednávanie v prípade, ak sa v rámci správneho konania vykonáva, a uplatniť si na ňom svoje pripomienky a námietky, ktoré by mali byť v náležitej forme zachytené vo vyhotovenej zápisnici z ústneho pojednávania, ktorú vyhotovuje správny orgán. V tejto súvislosti je potrebné vedieť, že osobitné právne predpisy môžu ustanoviť, že na neskôr podané pripomienky a námietky účastníkov konania, než na ústnom pojednávaní, sa nebude prihliadať. Na túto skutočnosť však musí správny orgán účastníkov konania vopred upozorniť.

Právo na nazeranie do spisov (§ 23)

Každý účastník konania má právo na to, aby mohol nahliadnuť do administratívneho spisu správneho orgánu, ktorý sa týka konania v ktorom je účastníkom. Správny poriadok výslovne uvádza, že každý účastník konania je oprávnený nazrieť do spisu, robiť si z neho výpisy, odpisy alebo fotokópie. Vzhľadom k tomu, že nazretie do spisu vyžaduje osobnú návštevu správneho orgánu, je vhodné sa vopred informovať a dohodnúť s kompetentným pracovníkom správneho orgánu, kedy je možné do spisu nazrieť.

Právo na späťvzatie návrhu (§ 30)

Účastník konania má právo na to, aby vzal svoj návrh na začatie konania späť, a to z akéhokoľvek dôvodu. Správny orgán v takomto prípade konanie zastaví. Urobí to však len v tom prípade, ak sa takéto späťvzatie netýka iných účastníkov konania alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia. Správny orgán rovnako nemôže zastaviť konanie, ktoré musí zahájiť z úradnej povinnosti.

Právo na úplné a presné zistenie stavu veci a právo navrhovať dôkazy (§ 32 a § 33)

Účastník konania má právo na to, aby správny orgán pri svojom rozhodovaní vychádzal zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a za tým účelom je povinný si obstarat' dostatočné množstvo dôkazov. Je pritom povinný vychádzať aj z dôkazov, ktoré navrhne účastník konania, ktorý má na navrhovanie akýchkoľvek relevantných a zákonných dôkazov právo. Rovnako má právo požadovať ich doplnenie a takisto klásť otázky vypočúvaným svedkom a znalcom.

Právo byť prizvaný na miestnu ohliadku (§ 38)

V prípade, ak správny orgán ako jeden z dôkazov vykonáva miestnu ohliadku, je právom účastníka konania byť na miestnu ohliadku prizvaný. V prípade, ak sa účastník konania miestnej ohliadky zúčastní, má právo, aby sa jeho pripomienky či námietky k spôsobu vykonávania miestnej ohliadky a k zisteniam, ktoré preukázala, premietli adekvátnym spôsobom do zápisnice.

Právo na oznámenie rozhodnutia (§ 51)

Účastník konania má samozrejme právo na to, aby mu správny orgán rozhodnutie doručil, pričom deň, kedy je rozhodnutie doručené, je zároveň dňom, kedy bolo účastníkovi konania rozhodnutie oznámené. Rozhodnutie sa doručuje do vlastných rúk, keďže sa jedná o najdôležitejšiu písomnosť, ktorá je vydaná v rámci správneho konania. Doručenie do vlastných rúk je významné aj z hľadiska správneho orgánu – ten sa tak totiž dozvie, že rozhodnutie bolo účastníkovi konania skutočne doručené a potom, ako je rozhodnutie doručené všetkým účastníkom konania, môže si byť istý, ktorým dňom začína plynúť lehota na odvolanie.

Osobitný zákon môže stanoviť aj inú formu doručenia ako je to napríklad v prípade, ak je účastníkov konania väčšie množstvo a doručuje sa verejnou vyhláškou. Napr. v prípade územného konania o umiestnení líniovej stavby sa územné rozhodnutie doručuje jeho vyvesením na 15 dní, a to spôsobom, ktorý je v mieste obvyklý (väčšinou sa tak deje prostredníctvom úradnej tabule). Dňom doručenia je posledný deň tejto lehoty.

Právo na podanie odvolania (§ 53)

Voči rozhodnutiu má účastník konania právo podať odvolanie, ak sa toho práva pred správnym orgánom nevzdal. Odvolanie sa podáva v stanovenej lehote 15 dní a má odkladný účinok na vykonateľnosť a právoplatnosť napadnutého rozhodnutia (s výnimkou vylúčenia odkladného účinku, ktorú môže stanoviť nejaký osobitný zákon).

Právo na podanie mimoriadneho opravného prostriedku (§62 a § 65)

Účastník konania má právo podať mimoriadny opravný prostriedok, ktorým je návrh na obnovu konania, alebo podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania. Účastník konania však nemá nárok na to, aby týmto návrhom správny orgán vyhovel.

Právo navrhnúť výkon rozhodnutia (§ 72)

Účastník konania môže navrhnúť, aby rozhodnutie bolo vykonané, a to v prípade, ak ten, koho sa rozhodnutím uložená povinnosť dotýka, tak nerobí dobrovoľne.

Právo domáhať sa preskúmania zákonnosti konania správneho orgánu na súde

Účastník konania má právo na podanie tzv. správnej žaloby na súd, v ktorej sa môže domáhať, aby súd vyslovil, že konanie správneho orgánu bolo nezákonné. V správnom súdnictve sa postupuje podľa príslušných ustanovení zákona č.162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „Správny súdny poriadok“) a účastník musí byť povinne zastúpený advokátom. Žaloba musí byť podaná v stanovenej lehote (napr. žaloba proti rozhodnutiu správneho orgánu sa podáva v lehote 2 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia) a musí obsahovať zákonom stanovené náležitosti.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že účastník konania má zaručené významné množstvo právnych prostriedkov, ktoré môže v priebehu konania využiť a uplatniť. Účastník správneho konania tak výraznou mierou môže priebeh konania ovplyvniť a korigovať správny orgán pri vydávaní rozhodnutia. K tomu je však potrebné efektívne využitie týchto práv, aktívna účasť na navrhovaní dôkazných prostriedkov, podávanie relevantných pripomienok a vyjadrení, podložených adekvátnymi argumentmi a dôkazmi.

Povinnosti účastníka konania

Základnou povinnosťou účastníka konania je jeho povinnosť **spolupracovať so správnym orgánom počas celého konania** (§ 4). Táto povinnosť sa premieta do nutnosti dodržiavať

stanovené lehoty, reagovať na výzvy správneho orgánu, vykonať tie úkony, ktoré sú pre priebeh správneho konania potrebné.

Pre zabezpečenie priebehu správneho konania má **správny orgán viacero právnych nástrojov**, ktoré môže využiť. Môže tak napr. uložiť poriadkovú pokutu (môže ju uložiť tomu, kto sťažuje postup konania, najmä tým, že sa bez závažných dôvodov nedostaví na výzvu na správny orgán, ruší napriek predchádzajúcemu napomenutiu poriadok, bezdôvodne odmieta svedeckú výpoveď, predloženie listiny alebo vykonanie ohliadky a pod.), môže nariadiť účastníkom konania tzv. predbežným opatrením, aby niečo vykonali, niečoho sa zdržali alebo niečo strpeli, ak to je nevyhnutné na zabezpečenie účelu správneho konania. Správny orgán rovnako môže nechať účastníka konania predviesť na ústne pojednávanie, a to v prípade, ak účastník konania bezdôvodne odmieta spolupracovať v priebehu konania.

Zúčastnená osoba

Správny poriadok pozná aj tzv. zúčastnenú osobu na konaní. Jej postavenie je však v úplne inej pozícii ako postavenie účastníka konania, keďže jej práva sú omnoho užšie a v skutočnosti nemá zúčastnená osoba možnosť vynútiť, aby sa pri uplatnení jej práv na priebehu správneho konania niečo zmenilo. Zúčastnenej osobe, v porovnaní s účastníkom konania, chýbajú totiž také práva, ako je právo na oznámenie rozhodnutia, právo na to, aby sa jej pripomienkami správny orgán zaoberal a musel ich brať pri rozhodovaní do úvahy. Zúčastnená osoba nemá právo na podanie odvolania.

Správny poriadok priznáva zúčastnenej osobe nasledovné práva:

- právo byť upovedomená o začatí konania a o iných podaniach účastníkov konania,
- právo zúčastniť sa na ústnom pojednávaní a na miestnej ohliadke,
- právo navrhnúť dôkazy a doplnenie podkladu rozhodnutia.

Správny poriadok zároveň odkazuje, že osobitný zákon môže ustanoviť pre zúčastnenú osobu viac práv. V súčasnosti sa zúčastnená osoba objavuje napr. v právnej úprave zákona o lesoch, alebo zákona o ochrane prírody a krajiny.

Rozhodnutie vydané v správnom konaní

Správne konanie ako také končí vydaním rozhodnutia, ku ktorému správny orgán dospeje v priebehu správneho konania. Rozhodnutie musí odzrkadľovať priebeh správneho konania a je jeho logickým vyústením. **Základnými požiadavkami** kladenými správnym poriadkom na obsah a formu rozhodnutia sú zákonnosť (rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi), obsahová správnosť (rozhodnutie musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci), formálna správnosť (rozhodnutie musí mať správnym poriadkom predpísané náležitosti) a to, že je vydané správnym orgánom, ktorý je na vydanie rozhodnutia príslušný.

Každé rozhodnutie má zákonom **predpísané náležitosti**, ktoré musí obsahovať. Len výnimočne správny poriadok stanovuje, že v niektorých prípadoch nemusí rozhodnutie obsahovať všetky náležitosti (napr. v prípade, ak sa vyhovuje úplne v celom rozsahu všetkým účastníkom konania). Vo všeobecnosti správny poriadok stanovuje, že rozhodnutie obsahuje výrok, odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku. Každá z týchto častí má svoj význam a len spoločne tvoria ucelené a kompletne rozhodnutie.

Ako uvádza § 47 ods. 2 správneho poriadku „**Výrok** obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. Pokiaľ sa v rozhodnutí ukladá účastníkovi konania povinnosť na plnenie, správny orgán určí pre ňu lehotu; lehota nesmie byť kratšia, než ustanovuje osobitný zákon“. Výrok rozhodnutia je jeho záväznou časťou, v ňom sa musí presne stanoviť, čo sa má na základe rozhodnutia vykonať či strpieť a pod. Je to podstatná informácia pre toho, komu je rozhodnutie určené, pretože tam je obsiahnutá informácia o tom, ako sa má podľa rozhodnutia chovať. Výrok rozhodnutia musí byť jednoznačný, určitý, stručný a musí z neho byť zrejmé, komu je určený. Neurčitý, či nejednoznačný výrok je dôvodom na zrušenie rozhodnutia v prípade, ak dôjde k jeho preskúmvaniu.

Ako uvádza § 47 ods. 3 správneho poriadku „V **odôvodnení** rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia“. Odôvodnenie rozhodnutia slúži na to, aby sa každý mohol dozvedieť, prečo správny orgán rozhodol tak, ako rozhodol. Malo by z neho byť zrejmé, o čom a v akej veci správny orgán rozhodoval, aké podklady na rozhodovanie použil, ktoré podklady naopak nepoužil a prečo, ako sa vyrovnal so stanoviskami a návrhmi účastníkov konania, aké dôkazy pre svoje rozhodovanie použil a prečo, akými úvahami sa riadil, a pod. Jednoducho povedané, odôvodnenie by malo obsahovať odpoveď na otázku „Prečo správny orgán rozhodol tak, ako rozhodol?“. Nedostatočné odôvodnenie je dôvodom na zrušenie rozhodnutia v prípade jeho preskúmvania.

Ako uvádza § 47 ods. 4 správneho poriadku „**Poučenie** o odvolaní (rozklade) obsahuje údaj, či je rozhodnutie konečné alebo či sa možno proti nemu odvolať (podať rozklad), v akej lehote, na ktorý orgán a kde možno odvolanie podať. Poučenie obsahuje aj údaj, či rozhodnutie možno preskúmať súdom“. Nemenej dôležitou súčasťou rozhodnutia je aj tzv. poučenie o odvolaní. To slúži ako pomoc pre účastníkov správneho konania, ktorý sa takto dozvedia o jednom zo svojich najdôležitejších práv, ktoré im v správnom konaní prináležia, a to je právo podať odvolanie, príp. žalobu na súd. Chýbajúce alebo nesprávne poučenie je dôvodom na zrušenie rozhodnutia v prípade, ak dôjde k jeho preskúmvaniu.

Okrem týchto tzv. podstatných náležitostí rozhodnutia sa v jeho písomnom vyhotovení uvádza aj orgán, ktorý rozhodnutie vydal, dátum vydania rozhodnutia, meno a priezvisko fyzickej osoby a názov právnickej osoby. Rozhodnutie musí mať úradnú pečiatku a podpis s uvedením mena, priezviska a funkcie oprávnenej osoby. Ak sa rozhodnutie vyhotovuje v elektronickej podobe podľa osobitného predpisu o elektronickej podobe výkonu verejnej moci, neobsahuje úradnú pečiatku a podpis, ale je správnym orgánom autorizované podľa osobitného predpisu o elektronickej podobe výkonu verejnej moci. Ďalšie náležitosti rozhodnutia môžu ustanoviť osobitné predpisy. V prípade, ak sa v rozhodnutí vyskytnú chyby v písaní, v počtoch alebo iné zrejmé nesprávnosti, je ich správny orgán oprávnený kedykoľvek opraviť, následne o tom musí upovedomiť aj účastníkov konania.

Každé rozhodnutie musí byť účastníkom konania oznámené. Vo väčšine prípadov sa tak deje dorúčením písomného vyhotovenia rozhodnutia do vlastných rúk všetkým účastníkom konania. V niektorých prípadoch (ak tak stanoví osobitný predpis) sa tak však môže udiat vyvesením na úradnej tabuli správneho orgánu formou verejnej vyhlášky. Jedná sa napr. o prípady, ak sa v konaní vyskytuje príliš veľa účastníkov konania (napr. v konaní podľa stavebného zákona o vydanie územného rozhodnutia pre diaľnicu) alebo ak nie je známa

adresa niektorého z účastníkov konania. Oznámenie rozhodnutia je veľmi dôležitá skutočnosť, pretože od tohto momentu sa počíta lehota na podanie odvolania. Zákon môže stanoviť, že v niektorých špecifických prípadoch sa rozhodnutie len vyznačuje v spise a jeho oznámenie prebieha len formou vyrozumienia účastníka konania alebo úkonom, z ktorého je zrejmé, že došlo k naplneniu účelu konania (ako je napr. konanie o sprístupnení informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, kde sa rozhodnutie v prípade sprístupnenia informácie nevydáva, ale len vtedy ak dôjde k odmietnutiu sprístupnenia).

Veľmi významnou skutočnosťou je rovnako nadobudnutie **právoplatnosti rozhodnutia**, pretože až týmto momentom sa rozhodnutie stáva právne záväzným. Právoplatným sa stáva to rozhodnutie, voči ktorému už nie je možné podať odvolanie. Odvolanie nie je možné podať voči rozhodnutiu, kde uplynula lehota na podanie odvolania, kde sa účastníci konania práva podať odvolanie vzdali, kde už o odvolaní bolo rozhodnuté, príp. vo výnimočných prípadoch, kde zákon odvolanie neumožňuje.

Na záver tejto časti je potrebné ešte zmieniť špecifickú formu ukončenia správneho konania, ktorou je **rozhodnutie o zmieri** medzi účastníkmi konania. Takýto spôsob je možný najmä vtedy, ak účastníci konania stoja v konaní proti sebe a za účasti správneho orgánu sa dohodnú na tom, ako bude konanie ukončené. V tom prípade tento zmier schvaľuje správny orgán a voči tomuto schváleniu sa nedá odvolať. Aj tu však platí, že schváleným zmiernom nesmú byť porušované zákony či iné právne predpisy.

Preskúvanie rozhodnutia

Jednou zo zásad správneho konania je zásada jeho **dvojinštančnosti**. Vzhľadom k tomu platí takmer bez výnimky, že každé rozhodnutie vydané správnym orgánom v 1. stupni správneho konania je preskúmateľné nadriadeným správnym orgánom (2. stupeň konania).

Právo podať odvolanie voči rozhodnutiu má každý účastník správneho konania, ak sa tohto práva výslovne pred správnym orgánom nevzdá. Včas podané odvolanie (vo všeobecnosti je lehota na podanie odvolania 15 dní od doručenia rozhodnutia účastníkovi konania) má (aj keď z tohto pravidla existujú výnimky ustanovené v osobitných zákonoch) **odkladný účinok**, tzn. vykonateľnosť a právoplatnosť rozhodnutia sa tým odkladá až do doby, kým nie je rozhodnuté o odvolaní. Odkladný účinok môže správny orgán vylúčiť, a to v prípade, ak to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem alebo ak je nebezpečenstvo, že odkladom výkonu rozhodnutia utrpí účastník konania alebo niekto iný nenahraditeľnú ujmu.

Odvolanie sa podáva na ten správny orgán, ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie. **Z podaného odvolania musí byť zrejmé**, voči ktorému rozhodnutiu smeruje, a malo by obsahovať dôvody, akých pochybení sa prvostupňový orgán dopustil a rovnako návrh na rozhodnutie v druhom stupni. Prvostupňový orgán môže o odvolaní rozhodnúť aj sám, a to v prípade, ak mu v celom rozsahu vyhoví a zároveň s tým súhlasia aj ostatní účastníci konania, v opačnom prípade odvolanie postúpi (v lehote do 30 dní od doručenia odvolania) na nadriadený orgán, spolu s celým administratívnym spisom. Predtým však upovedomí ostatných účastníkov konania o obsahu podaného odvolania a vyzve ich, aby sa k nemu vyjadrili, a podľa potreby doplní konanie vykonaním novonavrhnutých dôkazov.

Odvolací orgán **preskúmava napadnuté rozhodnutie v jeho celom rozsahu** a v prípade, ak je to nevyhnutné, prvostupňové konanie doplní a prípadne zistené vady odstráni. Odvolací

orgán môže rozhodnutie **zmeniť** alebo **zrušiť**, a to v prípade, ak na to vidí dôvod, v opačnom prípade odvolanie zamietne a rozhodnutie **potvrdí**. Odvolací orgán rovnako môže rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť správne orgánu, ktorý ho vydal, na nové prejednanie a rozhodnutie. To závisí od jeho správneho uváženia, pokiaľ to považuje za vhodnejšie (najmä z dôvodov rýchlosti alebo hospodárnosti). Je dôležité vedieť, že prvostupňový správny orgán je pri novom rozhodovaní právnym názorom odvolacieho orgánu viazaný.

Konanie o odvolaní sa primerane riadi ustanoveniami správneho poriadku, ktoré sa týkajú konaní v prvom stupni. Napr. rozhodnutie o odvolaní musí obsahovať tie isté náležitosti ako prvostupňové rozhodnutie, správny orgán má na jeho vydanie tie isté lehoty, účastníci odvolacieho konania (ktorí sú tí istí, ako účastníci prvostupňového konania) majú tie isté práva, a podobne.

V prípade, ak sa podáva odvolanie voči rozhodnutiu, ktoré vydal ústredný orgán štátnej správy (napr. ministerstvo), o odvolaní rozhoduje vedúci tohto orgánu, a to na návrh ním zriadenej osobitnej komisie. Takéto odvolanie sa nazýva **rozklad** a príslušný minister vydáva rozhodnutie o rozklade, v ostatnom sa toto konanie nijako nelíši od konania o odvolaní.

Mimoriadne opravné prostriedky

V správnom konaní je možné využiť aj tzv. mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sú použiteľné v prípade, ak sa vyskytli nejaké mimoriadne okolnosti a dôvody na **preskúmanie právoplatných rozhodnutí** vydaných v správnom konaní.

1. Obnova konania

Správne konanie ukončené rozhodnutím, ktoré nadobudlo právoplatnosť, je možné na návrh účastníka konania obnoviť z nasledovných **dôvodov**:

- vyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie a nemohli sa v konaní uplatniť bez zavinenia účastníka konania,
- rozhodnutie záviselo od posúdenia predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak,
- nesprávnym postupom správneho orgánu sa účastníkovi konania odňala možnosť zúčastniť sa na konaní, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní,
- rozhodnutie vydal vylúčený orgán, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní,
- rozhodnutie sa opiera o dôkazy, ktoré sa ukázali ako nepravdivé, alebo rozhodnutie sa dosiahlo trestným činom.

O nariadení obnovy konania rozhodne správny orgán len v tom prípade, ak je splnený niektorý z uvedených dôvodov a na preskúmaní rozhodnutia je všeobecný záujem. Je na posúdení správneho orgánu aby určil, či je na preskúmaní rozhodnutia všeobecný záujem. Návrh na obnovu konania môže podať len účastník pôvodného konania, s uvedením dôvodov návrhu a skutočností, ktoré svedčia tomu, že návrh je podaný v lehote. Lehota na podanie návrhu sú 3 mesiace odo dňa, kedy sa účastník konania dozvedel o dôvodoch obnovy konania, najneskôr však do troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia. Rovnako správny orgán môže o nariadení obnovy rozhodnúť iba v týchto lehotách. Návrh na obnovu konania sa dáva tomu orgánu, ktorý vo veci rozhodoval ako posledný. O návrhu na obnovu konania sa vydáva rozhodnutie, voči ktorému je možné sa odvolať.

V prípade nariadenia obnovy konania sa začína nové konanie, ktoré vedie ten orgán, ktorého sa dôvod obnovy týka. Nové rozhodnutie nahrádza pôvodné rozhodnutie a aj voči nemu je možné sa odvolať.

2. Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania

V porovnaní s obnovou konania môže návrh na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania podať každý, nielen účastník konania, a správny orgán tak môže urobiť aj z vlastného podnetu. Dôvodom na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania je jeho nesúlad so zákonmi alebo inými právnymi predpismi. V tom prípade je možné rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť. Správnym orgánom, ktorý rozhodnutie preskúma, je najbližšie nadriadený orgán vyššieho stupňa toho orgánu, ktorý rozhodnutie vydal a pri preskúmaní vychádza z takého stavu, aký bol v čase vydania rozhodnutia.

Voči rozhodnutiu vydanom mimo odvolacieho konania, ktorým sa pôvodné rozhodnutie mení alebo ruší, je možné podať odvolanie. Rozhodnutie nie je možné zmeniť alebo zrušiť v prípade, ak od jeho vydania uplynuli viac ako tri roky.

Preskúmanie rozhodnutia vydaného v správnom konaní súdom

Ústava Slovenskej republiky vo svojom článku 46 ods. 2 zaručuje každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, že sa môže „obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.“ Rozhodnutia vydané v správnom konaní sú (so stanovenými výnimkami) preskúmateľné súdom na základe žalôb podanými účastníkmi správneho konania. Každý účastník správneho konania má právo podať voči právoplatnému rozhodnutiu žalobu za podmienok stanovených v Správnom súdnom poriadku.

Žalobu je možné podať aj v prípade, ak je správny orgán nečinný a chcete, aby súd konštatoval, že správny orgán je povinný v danej veci konať. Vydaním tohto uznesenia sa súdne konanie nekončí a žalovaný je povinný správne súdu v určenej lehote doručiť vydané rozhodnutie, opatrenie alebo oznámenie o vykonanom úkone, prípadne o začatí administratívneho konania. Bližšie informácie k podaniu žaloby proti nečinnosti správneho orgánu nájdete v Občianskom kompase v samostatnej príručke – [Ako na nekonajúce úrady](#).

Žalobu je možné podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia napádaného rozhodnutia. Žalobca musí byť zastúpený advokátom.

Správne konanie z pohľadu účastníka konania

Konania, ktoré nasledujú po procese EIA (posudzovanie vplyvov na životné prostredie), procese IPKZ (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania), väčšina konaní podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ako aj mnohé konania podľa iných zákonov, ktoré smerujú k vydaniu rozhodnutia sa riadia jedným základným zákonom. Týmto všeobecným predpisom je zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) (ďalej len „správny poriadok“). Správny poriadok určuje postup a povinnosti orgánov, práva účastníkov ako aj ďalšie podrobnosti správneho konania, pričom jednotlivé zákony (napr. o IPKZ, o ochrane prírody a krajiny, stavebný zákon) môžu upraviť niektoré časti konania odlišne (v tom prípade majú konkrétne zákony prednosť pred správnym poriadkom).

Zo správneho poriadku sme vybrali časti osobitne dôležité pre účasť verejnosti na rozhodovaní – práva účastníka konania a opravné prostriedky, ktoré má účastník k dispozícii, ak správne konanie neprebíha zákonným spôsobom.

Aké má účastník konania práva

- právo podávať námietky a pripomienky a vyjadriť sa ku zhromaždeným materiálom a dôkazom (podkladom rozhodnutia),
- právo zúčastniť sa ústneho pojednávania a miestnej ohliadky,
- právo navrhnúť vykonanie dôkazov (napr. navrhnuť vypracovanie znaleckého posudku alebo uskutočnenie ohliadky miesta, na ktorom bude stavba umiestnená),
- právo, aby sa správny orgán vysporiadal so záverečným stanoviskom z procesu EIA a presvedčivo zdôvodnil, prečo sa pri rozhodovaní od záverečného stanoviska odchyľil, v prípade, ak konaniu predchádza [proces EIA](#),
- právo nazerať do administratívneho spisu a dostať kópie zo spisu,
- právo, aby správny orgán, ktorý rozhoduje, uviedol, ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia,
- právo, aby mu bolo doručené rozhodnutie,
- právo podať odvolanie proti rozhodnutiu,
- právo podať žalobu na súd proti rozhodnutiu, ak bolo odvolanie zamietnuté.

Podľa niektorých zákonov môžu účastníci podať svoje námietky a pripomienky najneskôr na ústnom konaní, inak sa na neprihliadne (toto pravidlo platí napr. v územnom a stavebnom konaní – viď § 36 ods. 1 a § 61 ods. 1 Stavebného zákona).

Ďalšie práva účastníka konania sú zakotvené v správnom poriadku.

Opravné prostriedky, ktoré majú účastníci konania k dispozícii

Podľa zákona je povoľujúci orgán v každom konaní povinný **zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie** (§ 32 ods. 1 správneho poriadku). Ak si príslušný orgán rozhodujúci o povolení neobstará dostatočné podklady, nevyrovná sa s námietkami a podkladmi poskytnutými účastníkmi konania, rozhodne na základe nepravdivých skutočností alebo tvrdení a napriek tomu činnosť povolí, prípadne ak poruší práva účastníkov konania, účastníci konania majú k dispozícii nasledovné opravné prostriedky:

- 1) odvolanie,
- 2) podnet na zrušenie v tzv. mimoodvolacom konaní,
- 3) žaloba na súde,
- 4) podnet na prokuratúru.

1) Odvolanie

Dôležité podmienky odvolania:

- uviesť kto ho podáva a proti akému rozhodnutiu smeruje (identifikovať napádané rozhodnutie napr. spisovou značkou, resp. číslom konania alebo dňom vydania),
- uviesť, prečo sa odvolanie podáva – všetky námietky účastníka a ich zdôvodnenie (zákon toto nestanovuje ako povinnosť, avšak máte vyššiu šancu, že sa orgán vašimi námietkami ozaj bude zaoberať),
- dodržať lehotu 15 dní od doručenia rozhodnutia,
- podať na orgáne, ktorý napádané rozhodnutie vydal (prvostupňový orgán).

Odvolací orgán (druhostupňový orgán) musí vždy preskúmať celý prípad a nie je viazaný iba

dôvodmi uvedenými v odvolaní. Odvolací orgán má tiež povinnosť zareagovať na námietky uvedené v odvolaní (§ 47 ods. 3 správneho poriadku).

Ak je napadnuté rozhodnutie nezákonné, odvolací orgán ho spravidla zruší a vec vráti prvostupňovému orgánu na nové konanie. Ak sa odvolací orgán nestotožní s námietkami účastníka a nezistí ani iné porušenie zákona, zamietne odvolanie.

Detailnejší popis správneho konania a jeho priebehu, vrátane priebehu odvolacieho konania nájdete v časti Všeobecne o správnom konaní.

2) Podnet na zrušenie v tzv. mimoodvolacom konaní

Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v rozpore so zákonom, a proti ktorému sa už nemožno odvolať (je právoplatné), možno napadnúť podnetom na zrušenie alebo zmenu rozhodnutia mimo odvolacieho konania. **Podnet na zahájenie mimoodvolacieho konania môže dať každý**, nie len účastník konania (ale napr. aj zúčastnená osoba alebo osoba, ktorá sa na konaní nijak formálne nezúčastnila).

Dôležité podmienky pre podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania:

- môže ho podať ktokoľvek (čiže nielen účastník konania) ak sa domnieva, že rozhodnutie bolo vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením,
- lehota na podanie podnetu nie je stanovená, ale orgán nemôže svoje rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť po uplynutí 3 rokov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia,
- je potrebné zaplatiť poplatok – fyzické osoby 16,50 eur a právnické osoby 165,50 eur.

Detailnejší popis správneho konania a jeho priebehu, vrátane opisu mimoodvolacieho konania nájdete v časti Všeobecne o správnom konaní.

3) Žaloba na súd

Proti rozhodnutiu o odvolaní sa už ďalej nemožno odvolať. V lehote 2 mesiacov od oznámenia rozhodnutia o odvolaní však možno podať žalobu na súd.

Dôležité podmienky žaloby:

- identifikovať napadnuté rozhodnutie o odvolaní, proti ktorému sa podáva žaloba (napr. spisovou značkou resp. číslom konania alebo dňom vydania),
- identifikovať navrhovateľa (účastník konania – občianske združenie, ktoré podáva žalobu) a odporcu (odvolací orgán, ktorý vydal rozhodnutie o odvolaní),
- uviesť konkrétne dôvody, prečo navrhovateľ považuje rozhodnutie za nezákonné,
- dodržať dvojmesačnú lehotu od oznámenia rozhodnutia o odvolaní,
- podať na príslušnom krajskom súde, v ktorého obvode má sídlo orgán, ktorý vydal rozhodnutie o odvolaní (ak rozhodnutie vydal napr. okresný úrad v Nitre, príslušným súdom je Krajský súd v Nitre),
- nájsť si advokáta, ktorý bude navrhovateľa zastupovať – v tomto konaní pred súdom musí byť účastník zastúpený advokátom (výnimku predstavuje iba prípad, ak niektorý z členov, alebo zamestnancov žalobcu (napr. člen občianskeho združenia) má právnické vzdelanie druhého stupňa),
- Zaplatiť súdny poplatok 70 eur na príslušnom súde (stačí po výzve súdu). Od poplatku sú niektoré subjekty oslobodené, ako napr. nadácie a charitatívne, humanitárne, ekologické organizácie a združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov, alebo obce, ak konajú vo veciach verejného a spoločensky prospešného záujmu.

Súd preskúma zákonnosť rozhodnutia a ak je rozhodnutie nezákonné, zruší ho a vráti celú vec orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, aby o veci vykonal nové konanie a aby znovu rozhodol.

Pritom musí orgán rešpektovať právny názor súdu.

Správny súdny poriadok stanovuje zásadu, že o žalobách sa rozhoduje v jednoinštančnom konaní pred krajským súdom.

Z tohto pravidla je vyňatá možnosť podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu krajského súdu o žalobe, ak je naplnený niektorý zo zákonných dôvodov na podanie opravného prostriedku. Opravný prostriedok proti rozhodnutiam krajského súdu sa nazýva **kasačná sťažnosť** a rozhoduje o nej Najvyšší správny súd SR.

Kasačná sťažnosť však **nemá vplyv na právoplatnosť** rozhodnutia krajského súdu, ak Najvyšší správny súd SR (na návrh toho, kto kasačnú sťažnosť podal) **nerozhodne o priznaní odkladného účinku** kasačnej sťažnosti. Najvyšší správny súd tak môže rozhodnúť, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku zároveň nie je v rozpore s verejným záujmom.

Kasačnú sťažnosť je možné podať **v lehote 1 mesiaca** od doručenia rozsudku krajského súdu. Podáva sa na tom súde, ktorý vydal napadnuté rozhodnutie. V prípade, ak sa sťažovateľ pomýli a podá kasačnú sťažnosť priamo na Najvyššom správnom súde SR, nemalo by mu to byť na ujmu v tom zmysle, že by mu uplynula lehota na podanie kasačnej sťažnosti (správny súdny poriadok výslovne stanovuje, že v takom prípade ostáva lehota na podanie kasačnej sťažnosti zachovaná).

Kasačnú sťažnosť je možné podať **z dôvodov**, ak krajský súd porušil zákon tým, že:

- vôbec nemal vo veci rozhodovať,
- účastník konania nemohol konať pred súdom, alebo nebol zastúpený v súlade so zákonom,
- v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd,
- nesprávnym procesným postupom porušil procesné práva účastníka konania,
- rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR,
- nerešpektoval záväzný právny názor Najvyššieho súdu SR, vyslovený v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti v tej istej veci alebo
- nezákonne odmietol podanie.

Rovnako ako v prípade žaloby, aj v prípade podania kasačnej sťažnosti musí mať žalobca **zastúpenie advokátom**. Výnimku predstavuje iba prípad, ak niektorý z členov alebo zamestnancov žalobcu (napr. člen občianskeho združenia) má právnické vzdelanie druhého stupňa.

Uvedené pravidlá týkajúce sa postupu na súdoch majú všeobecný charakter. Pokiaľ ide o súdnu ochranu životného prostredia, jej osobitné pravidlá nájdete v príručke „Ako sa zúčastniť na ochrane životného prostredia“ v časti „Súdna ochrana životného prostredia“.

4) Podnet na prokuratúru

Porušenie práv je možné namietať prostredníctvom **podnetu prokurátorovi**. Prokuratúra ako štátny orgán, ktorý je povinný vykonávať dozor nad zachovávaním zákonnosti orgánov verejnej správy, je povinná podnet vybaviť a preveriť, či postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu nedošlo k nezákonnosti.

Fyzické aj právnické osoby sa môžu obracať na prokurátora s podnetom, ktorý smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti (§ 31 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre) .

Podnetom nie je podanie, ktoré:

- a) je anonymné,
- b) nie je čitateľné alebo zrozumiteľné,
- c) má charakter dopytu, vyjadrenia, názoru, návrhu alebo žiadosti,
- d) je zaslané na prokuratúru len pre informáciu,
- e) poukazuje na nedostatky v činnosti orgánu verejnej moci, ktorých odstránenie alebo vybavenie je upravené osobitným predpisom alebo ktorých odstránenie alebo vybavenie nepatrí do pôsobnosti prokuratúry,
- f) je sťažnosťou,
- g) je oznámením o skutočnostiach, že bol spáchaný trestný čin, alebo iným podaním, na vybavenie ktorého sa vzťahuje Trestný poriadok.

Každé podanie posudzuje prokurátor podľa obsahu, aj keď je nesprávne označené.

Podnet možno podať písomne, ústne do zápisnice, telefaxom alebo elektronickými prostriedkami (len so zaručeným elektronickým podpisom).

Podnet musí obsahovať:

- komu je určený,
- akej veci sa týka,
- kto ho podáva,
- proti komu smeruje,
- čoho sa podávateľ podnetu domáha,
- odôvodnenie podnetu,
- musí byť datovaný a podpísaný podávateľom podnetu alebo jeho zástupcom.

Ak sa podávateľ podnetu domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia, k podnetu priloží aj napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie a uvedie dôvody, pre ktoré považuje toto rozhodnutie alebo opatrenie za nezákonné. Ak nemôže k podnetu priložiť napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie, musí uviesť jeho spisovú značku, dátum jeho vydania a orgán, ktorý ho vydal, a ak ani to nie je možné, musí aspoň uviesť, kedy a ako sa o rozhodnutí alebo opatrení dozvedel.

Ak podnet nemá uvedené náležitosti, prokurátor vyzve podávateľa podnetu, aby podnet opravil alebo doplnil v lehote, ktorú mu určí; táto lehota nesmie byť kratšia ako desať dní. Ak prokurátor zistí, že na vybavenie podania je príslušný iný orgán, postúpi ho príslušnému orgánu a o postúpení podania upovedomí jeho podávateľa najneskôr do 15 dní od pridelenia podania na vybavenie.

Podnet možno podať na ktorejkoľvek prokuratúre. Prokurátor musí prijatie písomného podnetu potvrdiť.

Prokurátor je povinný **vybaviť podnet do dvoch mesiacov** odo dňa, keď mu bol podnet pridelený. V odôvodnených prípadoch (napr. sťažené vyhl'adávanie podkladov, zložitá právna podstata veci) môže nadriadený prokurátor túto lehotu predĺžiť.

Na základe podnetu môže prokurátor vydať buď **Protest prokurátora proti nezákonnému rozhodnutiu** alebo **Upozornenie prokurátora na nesprávny úradný postup**.

Protest proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy môže prokurátor **podat' do troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia** alebo od vydania opatrenia.

Orgán, proti ktorému protest alebo upozornenie smeruje, ho musí vybaviť do 30 dní. V opačnom prípade musí predložiť vec nadriadenému orgánu.

Za vybavenie možno považovať zrušenie nezákonného rozhodnutia a jeho nahradenie novým rozhodnutím alebo prijatie opatrení na nápravu nesprávneho úradného postupu.

Prokurátor môže podať proti nezákonnému rozhodnutiu **žalobu na súd**, ak jeho protestu nevyhoví ani nadriadený orgán.

5) Sťažnosť

Sťažnosť predstavuje ďalšiu možnosť, ako sa možno domáhať ochrany práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa sťažovateľ domnieva, že boli porušené zo strany orgánov verejnej správy.

V zmysle § 3 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach (ďalej len „zákon o sťažnostiach“) sťažnosťou je podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorým:

- a) sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy,
- b) poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy.

Podanie nemusí byť nevyhnutne nazvané sťažnosťou.. V správnom práve totiž platí, že správne orgány sú povinné posudzovať každé podanie podľa obsahu.

Sťažnosť musí spĺňať niekoľko náležitostí:

1. Sťažnosť musí byť **pisomná** a možno ju podať v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Ak sa sťažovateľ rozhodne podať sťažnosť elektronicke:
 - a) musí byť ošetrená elektronickým podpisom (v zmysle zákona č. 305/2013 Z. z.)
 - b) musí byť do piatich pracovných dní od jej podania potvrdená vlastnoručným podpisom, autorizovaná (napr. advokátom) alebo odoslaná prostredníctvom prístupového miesta v zmysle § 19 zákona č. 305/2013 Z. z. V opačnom prípade sa sťažnosť odloží, o čom orgán verejnej správy sťažovateľa písomne upovedomí.
 - c) ak sa sťažovateľ dostaví osobne na orgán verejnej správy bez toho, aby mal sťažnosť písomne vyhotovenú, orgán verejnej správy sťažovateľa prijme a umožní mu, aby sťažnosť v listinnej podobe vyhotovil. Za osoby, ktorým zdravotný stav bráni, aby sťažnosť v listinnej podobe vyhotovili samé, túto vyhotoví zamestnanec orgánu verejnej správy.
2. Sťažnosť musí byť čitateľná a zrozumiteľná a **musí obsahovať**:
 - ak ju podáva fyzická osoba: meno, priezvisko a adresu jej pobytu,
 - ak sťažnosť podáva právnická osoba: jej názov, sídlo a meno a priezvisko osoby oprávnenej za ňu konať,
 - identifikáciu orgánu, proti ktorému smeruje – t. j. jeho názov, adresu, príp. bližšiu špecifikáciu (napr. odboru alebo referátu),

- vymedzenie nedostatkov, na ktoré poukazuje,
- čoho sa sťažovateľ domáha (predmet sťažnosti),
- vlastnoručný podpis sťažovateľa, ak sa podáva v listinnej podobe ,
- ak je sťažovateľovi možné doručiť písomnosti v elektronickej podobe, tak môže obsahovať aj adresu sťažovateľa na takéto doručenie,
- splnomocnenie, ak ste si na podanie sťažnosti a úkony súvisiace s jej vybavovaním zvolili zástupcu.

V odôvodnených prípadoch môže sťažovateľ orgán verejnej správy požiadať o utajenie jeho totožnosti (§ 8 zákona o sťažnostiach).

Na vybavenie sťažnosti je príslušný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí činnosť, o ktorej sa sťažovateľ domnieva, že ňou boli porušené jeho práva alebo právom chránené záujmy. Tento orgán je povinný sťažnosť prijať. Ak orgán, ktorému bola sťažnosť doručená, nie je príslušný na vybavenie sťažnosti, postúpi ju najneskôr do desiatich pracovných dní od doručenia orgánu príslušnému a upovedomí o tom sťažovateľa.

Príslušný orgán verejnej správy je povinný sťažnosť vybaviť do 60 pracovných dní. Ak je sťažnosť náročná na prešetrenie, môže vedúci orgánu verejnej správy alebo ním splnomocnený zástupca túto lehotu predĺžiť pred jej uplynutím o 30 pracovných dní. Lehotu nemôže predĺžiť splnomocnený zástupca, ktorý sťažnosť prešetruje. Orgán verejnej správy oznámi predĺženie lehoty sťažovateľovi bezodkladne, písomne, s uvedením dôvodu, prečo je predĺženie lehoty nevyhnutné.

Za vybavenie sťažnosti sa považuje odoslanie písomného oznámenia výsledku jej prešetrenia sťažovateľovi. Oznámenie musí obsahovať odôvodnenie výsledku prešetrenia sťažnosti, ktoré vychádza zo zápisnice.

Vybavujúci správny orgán v oznámení uvedie, či sťažnosť je opodstatnená alebo neopodstatnená. Ak je sťažnosť opodstatnená, v oznámení sa uvedie, že orgánu verejnej správy, v ktorom sa sťažnosť prešetrovala, boli uložené povinnosti v zmysle zákona o sťažnostiach.

Orgán verejnej správy, ktorý sťažnosť vybavil, je oprávnený kontrolovať, či sa opatrenia prijaté na odstránenie nedostatkov a príčin ich vzniku riadne plnia.

Orgán verejnej správy príslušný na vybavenie sťažnosti môže orgánu verejnej správy, ktorý neplní povinnosti podľa zákona o sťažnostiach a tým sťažuje vybavovanie sťažnosti, marí jej vybavovanie alebo nápravu nedostatkov, uložiť poriadkovú pokutu do výšky 650 eur.

Ak sťažovateľ nie je spokojný s vybavovaním svojej sťažnosti, môže v zmysle § 22 zákona o sťažnostiach podať sťažnosť.

Ďalšie informácie

Otázky a odpovede

OTÁZKA: Úrad sa domnieva, že moje práva v konaní nie sú dotknuté a nechce so mnou jednať ako s účastníkom. Ako mám postupovať?

ODPOVEĎ: Podľa definície účastníka konania v správnom poriadku je účastníkom konania aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch

alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak. V prípade, že ste presvedčený o tom, že Vaše práva (napr. vlastnícke právo) alebo právom chránené záujmy budú rozhodnutím dotknuté, a na základe tohto tvrdenia sa domáhate účasti v konaní, úrad s Vami musí jednať ako s účastníkom konania. V prípade, ak s Vaším tvrdením nesúhlasí, musí Vás z konania vylúčiť, a to rozhodnutím, voči ktorému sa môžete odvolať. V rozhodnutí musí úrad uviesť, prečo Vás nepovažuje za účastníka konania a toto tvrdenie odôvodniť. Vaše účastnícke práva zanikajú až prípadným rozhodnutím o odvolaní, ktorým sa Vaše odvolanie zamietne.

OTÁZKA: Aké sú moje práva v správnom konaní?

ODPOVEĎ: Vo všeobecnosti má účastník akéhokoľvek správneho konania práva, ktoré mu zaručuje správny poriadok. Ide o tieto práva:

- právo podávať námietky a pripomienky a vyjadriť sa ku zhromaždeným materiálom a dôkazom (podkladom rozhodnutia),
- právo zúčastniť sa ústneho pojednávania a miestnej ohliadky,
- právo navrhnúť vykonanie dôkazov (napr. navrhnúť vypracovanie znaleckého posudku alebo uskutočnenie ohliadky miesta, na ktorom bude stavba umiestnená),
- právo, aby sa správny orgán vysporiadal so záverečným stanoviskom z procesu EIA a presvedčivo zdôvodnil, prečo sa pri rozhodovaní od záverečného stanoviska odchyľil, v prípade, ak konaniu predchádza proces EIA,
- právo nazerať do administratívneho spisu a dostať kópie zo spisu,
- právo, aby správny orgán, ktorý rozhoduje, uviedol, ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia
- právo, aby mu bolo doručené rozhodnutie,
- právo podať odvolanie proti rozhodnutiu,
- právo podať žalobu na súd proti rozhodnutiu, ak bolo odvolanie zamietnuté.

OTÁZKA: Má správny orgán právo zisťovať, či som v konkrétnom období preberala iné zásielky, než tie zaslané správnym orgánom?

ODPOVEĎ: Správne orgány a všetky ostatné orgány verejnej moci môžu konať len v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Žiadny zákon nedáva správnomu orgánu právo zisťovať, ako a či preberala nejaká osoba iné zásielky doručované v konkrétnom čase. Túto skutočnosť by mohli zisťovať napr. orgány činné v trestnom konaní pre preukázanie spáchania nejakého trestného činu.

Doručovanie v správnom konaní upravuje správny poriadok, ktorý správnomu orgánu dáva možnosti, ako dosiahnuť doručenie zásielky a kedy sa jeho zásielky považujú za doručené (§ 24 a nasl. Správneho poriadku). Správny orgán má teda iné možnosti, ako dosiahnuť doručenie zásielky.

OTÁZKA: Dostal som predvolanie na správny orgán. Zásielku s privolaním však prebrala svokra, nakoľko som v čase doručovania nebol doma. Svokra ma však o zásielke neinformovala, a keďže som sa na predvolanie nedostavil, dostal som pokutu. Môžem sa niekde odvolať?

ODPOVEĎ: Doručovanie v správnom konaní upravuje správny poriadok v § 24 - 26 a čiastočne zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o poštových službách“). V zmysle § 24 sa „dôležité písomnosti,

najmä rozhodnutia, výzvy a predvolania, doručujú do vlastných rúk adresátovi alebo osobe, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok.

Ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiava, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že písomnosť príde znovu doručiť v určený deň a hodinu. Ak nový pokus o doručenie zostane bezvýsledný, doručovateľ uloží písomnosť na pošte a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát nevyzdvihne písomnosť počas uloženia na pošte, písomnosť sa považuje za doručení dňom vrátenia nedoručenej zásielky správne mu orgánu, aj keď sa adresát o tom nedozvedel.“

Zásielky so službou „Do vlastných rúk“ môže prevziať:

- adresát (vrátane neplnoletého adresáta, ktorý dovŕši pätnásť rok života),
- osoba, ktorú adresát splnomocnil na preberanie zásielok so službou „Do vlastných rúk“ alebo na všetky právne úkony,
- rodič maloletého adresáta alebo iný zákonom alebo právoplatným rozhodnutím súdu určený zástupca maloletého adresáta,
- opatrovník adresáta, ak bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ak bola jeho spôsobilosť na prijímanie zásielok rozhodnutím súdu obmedzená.

Pracovníčka poštovej služby preto nebola oprávnená vydať zásielku inej osobe ako Vám, prípadne osobám uvedeným v predchádzajúcom odseku. V danej veci môžete urobiť dve veci (odporúčame súčasne):

- 1) Poriadková pokuta bola uložená procesným rozhodnutím, voči ktorému sa môžete v štandardnej 15-dňovej lehote odvolať. V odvolaní zdôvodnite, že zásielka Vám nebola riadne doručená, preto ste sa o predvolaní nemohli dozvedieť.
- 2) Podat' reklamáciu poštovému podniku v zmysle § 28 zákona o poštových službách v spojení s ustanoveniami a reklamačného poriadku poštovej služby za nedodržanie podmienok doručovania do vlastných rúk. Kópiu podania reklamácie môžete pripojiť aj do prílohy odvolania správne mu orgánu (alebo minimálne zmieniť v odvolaní).

OTÁZKA: Z dôvodu pracovnej cesty som nestihol prebrať zásielku, ktorej obsahom bolo rozhodnutie. Z tohto dôvodu som nestihol ani podať odvolanie. Mám ešte nejakú možnosť zvrátiť právoplatné rozhodnutie?

ODPOVEĎ: § 28 správneho poriadku umožňuje správne mu orgánu zo závažných dôvodov odpustiť zmeškanie lehoty účastníkom, ak o to účastník konania požiada do 15 dní odo dňa, kedy pominula príčina zmeškania, a ak v tej istej lehote urobí zmeškaný úkon. Odo dňa, kedy Vám uplynula lehota na podanie odvolania nesmie však uplynúť jeden rok. K žiadosti o odpustenie zmeškania lehoty je potrebné zároveň pripojiť samotné odvolanie. V samotnej žiadosti je potrebné uviesť dôvody zmeškania a ideálne aj pripojiť dôkazy o týchto (napr. potvrdenie zamestnávateľa o účasti na pracovnej ceste, cestovné doklady a pod.). Odporúčame Vám dať si záležať na koncipovaní žiadosti, pretože v prípade negatívneho rozhodnutia o návrhu na odpustenie zmeškanej lehoty sa voči tomuto nemôžete odvolať.

Správny orgán môže tejto žiadosti priznať odkladný účinok.

OTÁZKA: V zákone o ochrane prírody je stanovené, že správny orgán vydá rozhodnutie o udelení súhlasu na zriadenie a prevádzkovanie zoologickej záhrady do 90 dní. Správny poriadok ustanovuje v zásade lehotu 30 dní? Ktorá je teda záväzná?

ODPOVEĎ: V správnom práve v zásade platí zásada, že „osobitné zákony majú prednosť pred všeobecnými“. To znamená, že zákon o ochrane prírody má prednosť pred správnym poriadkom všade tam, kde tak zákon o ochrane prírody ustanovuje (konkrétne v 6. časti zákona). V ostatných prípadoch (teda ak nie je ustanovené niečo iné) platia pravidlá podľa správneho poriadku. Princíp pomeru od špeciálneho ku všeobecnému platí ale aj medzi jednotlivým ustanoveniami osobitných zákonov – aj zákon o ochrane prírody v § 85 ods. 1 stanovuje, že v prípade, ak nastanú okolnosti hodné osobitného zreteľa, orgán môže lehotu na vydanie rozhodnutia o zriadení zoologickej záhrady predĺžiť, najviac však o štyri mesiace. Toto ustanovenie má teda prednosť pred štandardnou situáciou, kedy orgán musí rozhodnúť do 90 dní. Orgán príslušný na rozhodovanie vo veci je však vždy povinný o tom účastníka konania s uvedením dôvodov písomne upovedomiť.

OTÁZKA: Okresný úrad vydal rozhodnutie, ktorého lehota na podanie odvolania uplynula včera. Podanie odvolania som síce stihol, nevedel som však, že ho mám podať na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal, nie priamo na odvolacom orgáne. Je lehota na podanie odvolania zachovaná?

ODPOVEĎ: § 27 ods. 3 správneho poriadku hovorí, že lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty podanie podá na vecne a miestne príslušnom správnom orgáne alebo ak sa podanie odovzdá na poštovú prepravu, teda podľa striktného výkladu zákona lehota nebola zachovaná. Je už na zvážení orgánu, či na tento nedostatok bude nevyhnutne prihliadať alebo podanie postúpi príslušnému orgánu a začne odvolacie konanie. Každopádne, ak by mal za to, že lehota na podanie odvolania uplynula, stále môžete požiadať o odpustenie zmeškania lehoty podľa § 28 správneho poriadku. Ak ste odvolanie podali na podateľni odvolacieho orgánu, môžete v žiadosti zároveň argumentovať, že ste mohli byť poučený pracovníkom podateľne o nepríslušnosti daného orgánu na podanie odvolania.

OTÁZKA: Príslušnému správnomu orgánu som doručil návrh na začatie konania vytvorený v elektronickej podobe. Podanie som však spravil bez autorizácie. Zoberie takéto podanie správny orgán do úvahy?

ODPOVEĎ: Takéto podanie treba do troch pracovných dní doplniť v listinnej podobe, v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu o elektronickej podobe výkonu verejnej moci alebo ústne do zápisnice, inak správny orgán podanie odloží. Správny orgán zároveň na dodatočné doplnenie podania nevyzýva.

OTÁZKA: Aký je rozdiel medzi právoplatnosťou a vykonateľnosťou rozhodnutia?

ODPOVEĎ: Právoplatným rozhodnutím je v zmysle § 52 správneho poriadku rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať, resp. podať rozklad (lehota na podanie opravného prostriedku uplynula alebo odvolanie nie je vôbec prípustné). Právoplatnosť predstavuje nemennosť a záväznosť rozhodnutia.

Rozhodnutie je vykonateľné, ak sa proti nemu nemožno odvolať (podať rozklad) alebo ak odvolanie (rozklad) nemá odkladný účinok. I keď to správny poriadok vyslovene neuvádza, v zmysle právnej teórie sa rozhodnutie stáva vykonateľným, len čo márne uplynie lehota na

plnenie (tzv. paričná lehota), t. j. rozhodnutie je realizovateľné a vynútiteľné štátnou mocou. Ak v rozhodnutí nie je uložená povinnosť na plnenie, rozhodnutie je vykonateľné, len čo nadobudne právoplatnosť.

Orgán verejnej moci je na požiadanie povinný vyznačiť právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia.

OTÁZKA: Aký je rozdiel medzi vecnou, miestnou a funkčnou príslušnosťou orgánu, a ako určím, ktorý správny orgán je príslušný konať a rozhodnúť v mojej veci?

ODPOVEĎ: Príslušnosť je v správnom poriadku upravená v § 5-8. Rozlišujeme nasledovné tri formy príslušnosti správneho orgánu v správnom konaní:

- **Vecná príslušnosť** určuje, ktorý typ (kategória) správneho orgánu koná a rozhoduje vo veci v prvom stupni. Správny poriadok nemá konkrétne ustanovenie o určení vecnej príslušnosti, odkazuje iba na osobitné zákony upravujúce jednotlivé úseky štátnej správy. Ak ale úprava príslušnosti nie je v osobitnom zákone obsiahnutá, na správne konanie v 1. stupni je vecne príslušná obec. Rozhodnutie vydané vecne nepríslušným orgánom sa považuje za ničotné (*paakt*).
- **Funkčná príslušnosť** určuje, ktorá časť alebo útvar organizačného celku vecne príslušného správneho orgánu je oprávnená vo veci konať a rozhodovať v prvom stupni. Môže byť určená zákonom, štatútom alebo iným predpisom upravujúcim vnútorné pomery správneho orgánu. Ak štatút takýto útvar neurčuje, príslušným na konanie je štatutárny orgán správneho orgánu. Rozhodnutie vydané iným, než funkčne príslušným správnym orgánom, sa považuje za zrušiteľný akt.
- **Miestna príslušnosť** predstavuje určenie, ktorý z vecne príslušných orgánov, s ohľadom na obvod svojej územnej pôsobnosti, je povolaný konať a rozhodovať vo veci. Ak sa správne konanie týka činnosti účastníka, spravuje sa miestom tejto činnosti. Ak sa správne konanie týka nehnuteľnosti, tak miestom, kde sa nachádza nehnuteľnosť. Ak sa miestna príslušnosť neurčí podľa predchádzajúcich kritérií, určí sa miestom trvalého bydliska účastníka konania, resp. sídlom, ak ide o právnickú osobu. Bližšie k miestnej príslušnosti nájdete v § 7 správneho poriadku.

OTÁZKA: Môžem si ako účastník konania nahrat' zvukový záznam z priebehu ústneho pojednávania na správnom orgáne? Môže mi zamestnanec správneho orgánu takúto možnosť odoprieť?

ODPOVEĎ: Ústne pojednávanie je v správnom poriadku upravené v § 21, § 22, § 33, § 45 a § 51. Bližšiu úpravu obsahujú niektoré osobitné procesnoprávne predpisy (napr. zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch). Procesné pravidlá v týchto ustanoveniach však výslovne neriešia problematiku nahrávania priebehu ústneho pojednávania zo strany účastníka konania, preto je možné získať odpoveď na túto otázku jedine výkladom ustanovení správneho poriadku upravujúcich postavenie účastníkov konania a ich procesných práv, v spojitosti s čl. 3 ods. 2 - 3 a čl. 26 ods. 1 - 2 Ústavy SR.

Ako bolo už uvedené v texte vyššie, jedným zo základných pravidiel správneho konania, uvedených v § 3 správneho poriadku, je povinnosť správnych orgánov vždy poskytnúť účastníkom konania príležitosť účinne obhajovať svoje práva a záujmy. V zmysle ďalších ustanovení správneho poriadku má účastník konania tiež právo:

- uplatňovať na ústnom pojednávaní všetky svoje pripomienky a námety (§ 22 ods. 2),
- nazerať do spisov a robiť si z nich výpisy (§ 23 ods. 1),
- dávať podania, návrhy a vyjadrenia (§ 32 ods. 2),
- navrhovať dôkazy a klásť svedkom a znalcom otázky na ústnom pojednávaní (§ 33 ods. 1),
- pred vydaním rozhodnutia vo veci vyjadriť sa k jeho podkladu a k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie (§ 33 ods. 2).

Súčasťou administratívneho spisu sú aj záznamy z výpovedí účastníkov konania a zúčastnených osôb, pričom z § 23 ods. 1 účastníkovi konania patrí právo nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy – a to ako z celku, tak aj z jeho jednotlivých častí (teda aj dôkazov). Dôkazom podľa § 34 ods. 2 správneho poriadku sú aj výpovede a prednesy urobené zúčastnenými osobami na ústnom pojednávaní, a to vrátane vlastných prednesov účastníkov konania. V zmysle § 21 ods. 2 a 33 správneho poriadku, účastníkovi konania patrí právo zúčastniť sa na ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke a klásť na nich svedkom a zúčastneným osobám otázky. Ak teda platí zákonné právo účastníka konania počúvať výpovede a prednesy počas konania ústneho pojednávania v ich reálnom čase, z nijakého ustanovenia nemožno vyložiť, že ich nemôže počúvať aj v inom čase a na ten účel vyhotoviť ich zvukový záznam. Ani z povinnosti správneho orgánu spísať o priebehu a obsahu ústneho pojednávania zápisnicu nevyplýva, že by sa ústne pojednávanie nemohlo zaznamenať aj iným spôsobom. Teda v prípade absencie zákonného ustanovenia, ktoré by výslovne alebo aspoň výkladom zakazovalo vyhotovovanie zvukových záznamov na pojednávaní zo strany účastníkov konania, správny orgán nemá právomoc obmedziť toto právo na základe vlastného uváženia (§ 2 ods. 2 - 3 Ústavy SR). Túto teóriu podporuje aj § 26 ods. 2 ústavy o slobodnom získavaní a šírení informácií, ktoré patrí každému - o to viac účastníkovi konania, pričom v zmysle tohto ustanovenia je informáciou akákoľvek informácia, teda aj výpoveď alebo prednes urobený na ústnom pojednávaní.

Uvedené samozrejme nevyklučuje zákonne obmedzenie tohto práva v zmysle § 23 ods. 2 správneho poriadku, ktoré uvádza: “Správny orgán je povinný urobiť opatrenie, aby sa postupom podľa odsekov 1 a 2 nespřístupnila utajovaná skutočnosť, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, obchodné tajomstvo alebo neporušila zákonom uložená alebo uznaná povinnosť mlčanlivosti”

Takýto záver podporuje aj stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre aplikáciu správneho poriadku zo 16. januára 2003.

OTÁZKA: Musí správny orgán v každom prípade vyhotoviť zápisnicu z ústneho pojednávania – teda aj v prípade, ak sa riadne predvolaní účastníci naň nedostavia, alebo ak správny orgán koná v neprítomnosti účastníkov?

ODPOVEĎ: Podľa § 21 ods. 1 správneho poriadku správny orgán nariadi ústne pojednávanie, ak to vyžaduje povaha veci, najmä ak sa tým prispeje k jej objasneniu alebo ak to ustanovuje osobitný zákon.

Podľa § 22 ods. 1 správny orgán o ústnych podaniach a o dôležitých úkonoch v konaní, najmä o vykonaných dôkazoch, o vyjadreniach účastníkov konania, o ústnom pojednávaní a o

hlasovaní správnych orgánov spíše zápisnicu.

Podľa § 33 ods. 1 má účastník konania a zúčastnená osoba právo navrhovať dôkazy a ich doplnenie a klásť svedkom a znalcom otázku pri ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke. Správny orgán je povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie (§ 33 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb.).

Ak správny orgán nariadi ústne pojednávanie, je povinný vyhotoviť zápisnicu z pojednávania pred správnym orgánom aj v prípade, ak sa účastníci naň nedostavia (slúži ako dôkaz o konaní pojednávania, zápisnica o (ne)prítomných osobách na pojednávaní), alebo ak správny orgán koná v neprítomnosti účastníkov (napr. výsluch svedkov v neprítomnosti ďalších účastníkov správneho konania).

Takýto záver potvrdzuje aj stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre aplikáciu správneho poriadku z 2. februára 2009 č. 22.

OTÁZKA: Ak 15. deň lehoty na podanie odvolania prípadne na sobotu, je posledným dňom tejto lehoty pondelok. Nastáva teda právoplatnosť rozhodnutia, ktorá sa vyznačí na rozhodnutí, až utorkom?

ODPOVEĎ: Plynutie a počítanie procesných lehôt má rovinu právnu a rovinu matematickú. Z matematického hľadiska každá lehota určená podľa dní sa na číselnej osi začína prvou sekundou nového dňa a končí dovŕšením 24. hodiny tohto dňa. Týmto okamihom nastáva právoplatnosť rozhodnutia. Vo svojej podstate právoplatnosť rozhodnutia (tzv. formálna právoplatnosť) neznamena nič viac ako to, že rozhodnutie už nemožno napadnúť riadnym opravným prostriedkom (§ 52 správneho poriadku). Preto za deň právoplatnosti nemožno považovať nasledujúci deň (napr. ak lehota uplynula v pondelok, nemožno za deň právoplatnosti označiť utorok). Správny orgán vyznačí právoplatnosť na rozhodnutí najskôr na nasledujúci deň. V praxi sa to však vyznačuje až s odstupom niekoľkých dní, aby sa vylúčila možnosť oneskoreného dodania písomností poštou.

Špecifická situácia nastáva v prípade, ak posledný deň lehoty prípadne na sobotu alebo na deň pracovného pokoja. V tomto prípade sa lehota na podanie opravného prostriedku presúva až na najbližší pracovný deň. V podstate tu dochádza k jej faktickému predĺženiu. V týchto prípadoch nastáva právoplatnosť rozhodnutia až uplynutím 24. hodiny najbližšieho pracovného dňa, teda márnym uplynutím lehoty na podanie odvolania. Dňom nasledujúcim po dni právoplatnosti nastáva účinnosť rozhodnutia, t. j. nastupujú účinky, ktoré sa vydaním rozhodnutia sledovali. Týmto účinkami sú založenie, zmena alebo zrušenie určitého práva alebo povinnosti.

(k tomuto pozri Stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre aplikáciu správneho poriadku z 19. apríla 2004 č. 10)

OTÁZKA: Môže účastník konania uviesť ako hlavný dôvod odvolania príčiny, pre ktoré by mal byť z konania vylúčený zamestnanec správneho orgánu?

ODPOVEĎ: Záujem na objektívnom priebehu konania a rozhodovania správneho orgánu vyžaduje, aby sa tohto procesu nezúčastňovali zamestnanci správneho orgánu, u ktorých

možno predpokladať zaujatosť. Správny poriadok umožňuje týchto zamestnancov vylúčiť z konania za podmienok uvedených v § 9.

Podnet na vylúčenie zamestnanca môže dať buď účastník konania (§ 10) alebo zamestnanec správneho orgánu (§ 11). Účastník konania môže takýto podnet urobiť písomne alebo ústne do zápisnice. Správny poriadok nemá výslovné ustanovenie o tom, dokedy treba takéto podanie urobiť. Zásadne ho možno urobiť kedykoľvek až do vydania rozhodnutia. Uplatnenie námietky zaujatosti viaže zákon na okamih, keď sa účastník konania o takejto skutočnosti dozvedel (§ 10).

Aj v súvislosti s vydaním rozhodnutia o vylúčení zamestnanca z konania musí správny orgán zistiť skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' podklady pre rozhodnutie (§ 32). Rovnako tak účastník konania je povinný na podporu svojich tvrdení navrhnuť dôkazy, ktoré sú mu známe (§ 34). Námietku zaujatosti účastník môže, ale nemusí uplatniť. Ak však chce, aby nastali účinky sledované zákonom, t. j. vylúčenie zamestnanca, zákon mu to ukladá ako povinnosť (formulácia „oznámi“).

K vylúčeniu zamestnanca dochádza formou procesného rozhodnutia, proti ktorému nie je prípustné odvolanie. Ak námietke zaujatosti správny orgán nevyhovel, možno túto skutočnosť napadnúť až v rámci odvolacieho konania proti meritórnemu rozhodnutiu. Zákon nevyklučuje možnosť uplatniť námietku zaujatosti až v rámci odvolania. Druhostupňový orgán však nemá už možnosť vylúčiť zamestnanca prvostupňového správneho orgánu. V rámci druhostupňového konania sa iba posudzuje, či táto skutočnosť mohla mať vplyv na napadnuté rozhodnutie. Ak sa takáto skutočnosť preukáže, druhostupňový správny orgán rozhodnutie zruší a vec vráti prvostupňovému správneému orgánu na nové prejednanie a rozhodnutie. Prvostupňový správny orgán je týmto názorom viazaný (§ 59). Druhostupňový správny orgán je povinný skúmať aj otázku, či námietka zaujatosti bola uplatnená bezodkladne po tom, čo sa to účastník konania dozvedel (§ 10). Ak by zistil, že námietka zaujatosti bola uplatnená oneskorene napr. preto, že účastník konania sleduje touto námietkou priet'ahy v konaní, prvostupňové rozhodnutie potvrdí a odvolanie zamietne. Len pre úplnosť poznamenávame, že ak rozhodnutie vydal vylúčený orgán a táto skutočnosť mohla mať podstatný vplyv na rozhodnutie, tento fakt môže byť dôvodom na obnovu konania (§ 62 ods.1 písm. d). V tomto prípade je však podmienkou pre obnovu konania, že náprava sa nemohla urobiť v odvolacom konaní.

(k tomuto pozri Stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre aplikáciu správneho poriadku z 19. apríla 2004 č. 9)

OTÁZKA: Má účastník správneho konania, ak nepozná jazyk konania, právo na tlmočníka? V správnom poriadku neviem nájsť o pribratí tlmočníka do konania žiadnu zmienku.

ODPOVEĎ: Postavenie tlmočníka v správnom konaní sa odvíja od článku 47 Ústavy SR, podľa ktorého ten, kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie, má právo na tlmočníka. Väčšina procesných predpisov problematiku pribratia tlmočníka explicitne neupravuje. Správny poriadok sa o tlmočníkovi zmieňuje iba v § 31 ods. 5 v súvislosti s trovami konania. Problematika formy pribratia tlmočníka v určitom konaní nie je upravená ani v zákone č.382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch. Preto k názoru na

riešenie tejto problematiky možno dospieť iba na základe analýzy príslušných právnych predpisov.

Podľa § 20 zákona č. 382/2004 Z. z. tlmočnická činnosť je špeciálna činnosť vykonávaná tlmočníkom za podmienok ustanovených v citovanom zákone pre potreby zadávateľa. Výsledok tlmočenia je určený na jednorazové vnímanie konkrétnej situácie z hľadiska používania rôznych jazykov a umožňuje komunikáciu medzi osobami používajúcimi odlišné jazyky.

Podľa § 22 zákona č. 382/2004 Z. z. je zadávateľ oprávnený pred výkonom tlmočnickej činnosti prekonzultovať s tlmočníkom možnosti tlmočníka vykonať tlmočnickú činnosť v určenom termíne. Na základe vyššie uvedených skutočností a pri nedostatku pozitívnej právnej úpravy problematiky priberania tlmočníka možno dôjsť k záveru, že správny orgán ustanovuje tlmočníka neformálnym spôsobom a za podmienok upravených v citovanom zákone.

Tento názor korešponduje aj s právnou úpravou v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Podľa § 28 tohto zákona, ak určitá osoba neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie, priberie sa tlmočník opatrením. Termín opatrenie je definovaný v § 10 Trestného poriadku, podľa ktorého opatrenia sú neformálne ústne alebo písomné rozhodnutia technicko-organizačnej povahy.

Za bezdôvodné odmietnutie tlmočnickeho úkonu alebo iného porušenia zákona č. 382/2004 Z. z. možno postihnúť tlmočníka v rámci iných správnych deliktov (§ 27).

Tlmočník však má podľa § 4 ods. 2 správneho poriadku postavenie účastníka len pre časť konania (napr. rozhodovanie o tlmočnom) a v tomto prípade správny orgán vydáva príslušné rozhodnutie.

(k tomuto pozri Stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre aplikáciu správneho poriadku z 31. januára 2008 č. 19)

OTÁZKA: Akú dôkaznú hodnotu má čestné vyhlásenie?

ODPOVEĎ: Správny orgán podľa § 39 správneho poriadku môže „namiesto dôkazu pripustiť čestné vyhlásenie účastníka konania, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Čestné vyhlásenie nepripustí, ak tomu bráni všeobecný záujem, alebo ak by tým bola porušená rovnosť medzi účastníkmi konania. Čestným vyhlásením nemožno nahradiť znalecký posudok. V čestnom vyhlásení je účastník povinný uviesť pravdivé údaje. Správny orgán musí upozorniť účastníka konania na právne následky nepravdivého čestného vyhlásenia.“

Z uvedeného vyplýva, že v správnom konaní možno, na rozdiel od súdneho konania, pripustiť namiesto dôkazu čestné vyhlásenie, ktoré sa tým ale nestáva dôkazom, ale dôkaz iba nahradzuje. Môže ho urobiť len účastník konania a musí mať vždy písomnú formu. Povinnosťou účastníka konania je uviesť v čestnom vyhlásení pravdivé údaje. Správny orgán je povinný upozorniť účastníka konania na právne následky nepravdivého čestného vyhlásenia. Týmito následkami sú v prvom rade postih za priestupok podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a v druhom rade, ak by došlo na základe predloženého čestného vyhlásenia k obohateniu účastníka konania na škodu cudzieho majetku, postih za trestný čin podvodu podľa § 221 Trestného zákona.

Správny orgán berie do úvahy obsah čestného vyhlásenia v rámci preukazovania skutkového stavu.

OTÁZKA: V správnom konaní som si zvolil splnomocneného zástupcu. Správny orgán však naďalej doručuje písomnosti jedine mne. Ako to mám napraviť?

ODPOVEĎ: Rovnako ako v iných procesoch, aj správny poriadok umožňuje zastupovanie účastníkov konania. Podľa § 17 ods. 1 správneho poriadku účastníci konania, ich zákonní zástupcovia a opatrovníci sa môžu dať zastupovať advokátom alebo iným zástupcom, ktorého si zvolia. Ustanovenie zvoleného zástupcu je výlučne v právomoci účastníka konania, jeho zákonného zástupcu, resp. opatrovníka.

Zastúpenie vzniká na základe plnomocenstva, v ktorom je treba vymedziť rozsah zastúpenia (ku všetkým úkonom, k úkonom určitého druhu, resp. ku konkrétnemu úkonu). Splnomocnenie musí mať písomnú formu alebo ho treba vyhlásiť ústne do zápisnice a je preukazom na zastupovanie.

Úkony zástupcu v správnom konaní sa považujú za úkony splnomocniteľa. Zástupca koná za zastúpeného v jeho mene a zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

Ak niekoľko účastníkov konania urobilo spoločné podanie, musia si zvoliť spoločného splnomocnenca na doručovanie. Ak by si ho nezvolili, určí ho konajúci správny orgán (§ 17 ods. 5).

Správny poriadok správneho orgánu ukladá povinnosť doručiť písomnosti účastníkom rozhodnutia do vlastných rúk. Ponecháva na uvážení správneho orgánu, ktoré ďalšie písomnosti bude doručovať do vlastných rúk. Ide predovšetkým o predvolanie (§ 41), upovedomenie ostatných účastníkov konania o obsahu podaného odvolania a výzva na vyjadrenie sa k nemu (§ 56), oznámenie o začatí výkonu rozhodnutia a určení lehoty na plnenie (§ 79).

V prípade, že má účastník konania zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť iba tomuto zástupcovi. Ak správny orgán nedoručuje písomnosti zástupcovi, treba ho na to upozorniť. Ak má účastník konania osobne v konaní niečo vykonať, doručuje sa písomnosť nielen zástupcovi, ale aj jemu (§ 25 ods. 3).

OTÁZKA: Ako účastník konania mám v zmysle § 23 správneho poriadku právo na nazretie do spisu a tiež vyhotovenie kópií z neho. Po tom, ako mi pracovníčka úradu spravila požadované kópie, mi však vystavila na úhradu poplatok za ne. Môže byť moje účastnícke právo podmienené úhradou poplatku?

ODPOVEĎ: Podľa § 23 ods. 4 správneho poriadku správny orgán poskytuje kópie spisov za úhradu materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, zadovážením technických nosičov a s ich odoslaním.

Zákonná povinnosť správneho orgánu poskytnúť kópie spisov je jednou z garancií práva osoby oprávnenej podľa § 23 správneho poriadku nazerať do spisov. Z predmetného ustanovenia vyplýva právo tejto osoby žiadať iba kópiu spisu, nie originálny spis. Kópiou spisu treba rozumieť kópiu spisov v písomnej alebo v elektronickej forme.

Poskytnutie kópie spisov si nemožno zamieňať s vyhotovením odpisu (fotokópie), výpisu alebo písomnej informácie z úradných kníh, úradných záznamov evidencií registrov listín a zo spisov alebo súkromných spisov v úradnej úschove podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Poskytnutie kópie spisov nie je z

právneho hľadiska správnym úkonom správneho orgánu, a preto nepodlieha správne mu poplatku podľa zákona o správnych poplatkoch,

Ustanovenie § 23 ods. 4 správneho poriadku ukladá správne mu orgánu povinnosť poskytovať kópie spisov za úhradu. Predmetnú finančnú úhradu nemožno považovať za správny poplatok aj z toho dôvodu, že zákonodarca v citovanom ustanovení nepoužil termín správny poplatok.

Správny poriadok zakotvuje ako kritérium pre určenie výšky úhrady podľa § 23 ods. 4 materiálne náklady. Slovo „materiálne“ vyjadruje, že správny orgán je oprávnený požadovať len zaplatenie skutočných nákladov. Ide pritom výlučne o náklady, ktoré vznikli v spojitosti s poskytnutím kópie spisov, t. j. so zhotovením kópií, zadovážením technických nosičov a s ich odoslaním. Úhradu iných nákladov nie je správny orgán oprávnený vyžadovať.